

HE 13/2010 vp

Hallituksen esitys Eduskunnalle laeiksi viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta, viestintämarkkinalain 134 §:n ja televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamiseksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi viestintämarkkinalain säännöksiä ohjelmistojen siirtovelvoitteesta sekä lisättäväksi televisio- ja radiotoiminnasta annettuun lakiin säännökset ohjelmistoihin liitettävistä tekstityksestä ja äänitekstityksestä. Nykyisen siirtovelvoitesäännöksen soveltamista ehdotetaan jatkettavaksi vuoden 2011 kesäkuun loppuun, jolloin ehdotetut muutokset tulisivat voimaan.

Ohjelmistojen siirtovelvoitetta ehdotetaan rajoitettavaksi nykyisestä siten, että sen piiriin jäisivät julkisen palvelun ohjelmistojen lisäksi vain ne vapaasti vastaanotettavat yleisen edun mukaiset valtakunnallisen ohjelmistotoluvan nojalla lähetettävät televisio-ohjelmistot, joihin tulee liittää ääni- ja tekstityspalvelu.

Televisio- ja radiotoiminnasta annettuun lakiin ehdotettavilla muutoksilla pyritään edistämään näkö- ja kuulorajoitteisten mahdollisuutta päästä osallisiksi televisiolähetyksistä. Ehdotettu velvoite hyödyttää myös muita ryhmiä, kuten ikääntyviä sekä maahanmuuttajia.

Nykyistä siirtovelvoitesääntelyä jatkavan viestintämarkkinalain 134 §:n voimaantulosäännöksen muutoksen on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä syyskuuta 2010 ja sitä on tarkoitus soveltaa kesäkuun 2011 loppuun. Viestintämarkkinalain ja televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muutosten on tarkoitus tulla voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011. Siirtovelvoitesääntely ehdotetaan säädettäväksi kaupallisten kanavien osalta määräajaksi siten että se on voimassa vuoden 2016 joulukuun loppuun.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT	3
1 JOHDANTO	3
2 NYKYTILA	3
2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö.....	3
2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö	4
Yleispalveludirektiivi	4
Velvoitteen kohdistuminen.....	4
Yleispalveludirektiivin uudistaminen.....	5
Näkö- ja kuulovammaisten palvelut.....	5
Siirtovelvoite ja ohjelmien tekstitysvelvoite eräissä muissa maissa.....	5
3 ESITYKSEN TAVOITTEET JA KESKEISET EHDOTUKSET	8
3.1 Tavoitteet	8
3.2 Toteuttamisvaihtoehdot.....	8
3.3 Keskeiset ehdotukset.....	9
Siirtovelvoitesääntelyn uudistaminen.....	9
Ohjelmistojen saattaminen näkö- ja kuulorajoitteisten saataville	9
4 ESITYKSEN VAIKUTUKSET	10
4.1 Taloudelliset vaikutukset	10
4.2 Vaikutukset viranomaisen toimintaan.....	11
4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset	11
5 ASIAN VALMISTELU	11
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	12
1 LAKIEHDOTUSTEN PERUSTELUT.....	12
1.1 Laki viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.....	12
1.2 Viestintämarkkinalaki	12
1.3 Laki televisio- ja radiotoiminnasta.....	14
2 TARKEMMAT SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRÄYKSET	15
3 VOIMAANTULO.....	15
4 SUHDE PERUSTUSLAKIIN JA SÄÄTÄMISJÄRJESTYS	15
LAKIEHDOTUKSET	19
1. Laki viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.....	19
2. Laki viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta	20
3. Laki televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta.....	21
LIITTEET	23
RINNAKKAISTEKSTIT	23
1. Laki viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta.....	23
2. Laki viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta	24
3. Laki televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta.....	26
LIITE	30
ASETUSLUONNOS	30
televisio-ohjelmistoihin liitettävästä ääni- ja tekstityspalvelusta	30
LIITE	31

YLEISPERUSTELUT

1 Johdanto

Televisio-ohjelmistojen siirtovelvoite (englanniksi must carry) Euroopan Unionissa perustuu Euroopan parlamentin ja neuvoston yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja palvelujen alalla annetun direktiivin 2002/22/EY (jäljempänä yleispalveludirektiivi) 31 artiklaan. Siirtovelvoitteen piirissä ovat Suomessa julkisen palvelun ohjelmistojen lisäksi valtakunnalliset vapaasti vastaanotettavat televisio- ja radio-ohjelmistot.

Yleispalveludirektiiviä on uudistettu niin sanotun telepaketin yhteydessä. Siirtovelvoitteen soveltamisala on kaventunut siten, että sen piirissä voivat olla enää vain yleistä etua edistävät ohjelmistot, joihin on liitetty palveluita, joiden avulla näkö- ja kuulovammaiset voivat seurata ohjelmistoja.

Esityksessä ehdotetaan tehtäväksi direktiivin tulossa olevaa uudistusta vastaavat muutokset samassa yhteydessä kun annetaan säännökset televisio-ohjelmistoihin liitettävästä tekstityksestä ja äänitekstityksestä.

2 Nykytila

2.1 Lainsäädäntö ja käytäntö

Viestintämarkkinalain 134 §:ssä on säädetty ohjelmistojen siirtovelvoitteesta. EU:n komissio katsoi syksyllä 2006, ettei Suomen sääntely vastaa yleispalveludirektiivin 31 artiklaa. Velvoite oli Suomessa säädetty liian laajaksi. Komissio käynnisti asiassa syksyllä rikkomusmenettelyn, jonka seurauksena siirtovelvoitteen alaa kavennettiin nykyiseen muotoonsa vuonna 2008 voimaan tulleella lain muutoksella. Säännöksen mukaan verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys on velvollinen siirtämään verkossa ilman korvausta:

1) Yleisradio Oy:n verkon sijaintikunnassa vastaanotettavissa olevat julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmistot sellaisen televisio- ja radiotoiminnan osalta, jota harjoite-

taan tämän lain 2 §:n 7 kohdassa tarkoitettussa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa;

2) näihin ohjelmistoihin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut;

3) vapaasti vastaanotettavat televisio- ja radio-ohjelmistot, jotka tarjotaan verkon sijaintikunnassa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaisen valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla;

4) tiettyä 3 kohdassa tarkoitettuun ohjelmistoon sisältyvää ohjelmaa varten toimitettua vapaasti vastaanotettavan aineiston, ohjelmistoihin liittyvät mainokset sekä muut ohjelmistoihin kuuluvat vastaavat palvelut.

Siirtovelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos kaapelitelevisioverkon välityskyky on teleyrityksen käytössä sen omissa televisio- tai radiotoiminnassa tai jos se on tarpeen tähän tarkoitukseen yrityksen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten. Teleyrityksen ei tarvitse siirtovelvollisuuden täyttämiseksi tehdä verkon välityskykyä lisääviä, olennaisia taloudellisia investointeja vaativia parannuksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitettujen ohjelmistot niihin liittyvine palveluineen on tarjottava käyttäjälle maksutta. Verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys voi kuitenkin vaatia käyttäjältä kohtuullisen maksun verkon ylläpidosta.

Säännös on muiden kuin Yleisradion ohjelmistojen osalta määräaikainen; se on voimassa elokuun 2010 loppuun.

Valtioneuvosto voi televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 11 §:n nojalla antaa toimilupiin liittyviä määräyksiä, jotka ovat tarpeellisia muun muassa ohjelmiston monipuolisuuden ja yleisön erityisryhmien tarpeiden turvaamisen kannalta. Voimassa olevissa toimituvissa ei ole ohjelmistojen tekstitykseen tai selostukseen taikka äänitekstitykseen liittyviä määräyksiä.

Näkö- ja kuulorajoitteisten henkilöiden tarvitsemia äänitekstitys-, selostus- ja tekstityspalveluja tarjoaa tällä hetkellä Yleisradio Oy. Yleisradion kanavien yhteenlaskettu lähetysaika vuonna 2008 oli 19 866 tuntia. Tästä lähetysvirrasta 10 926 tuntia on ulkomaista ohjelmistoa, joka lähtökohtaisesti on tekstitet-

tyä. Yleisradio tekstittää kotimaisesta ohjelmistotuotannosta tällä hetkellä noin 30 prosenttia (käsittäen ajankohtais-, asia-, draama-, viihde- ja hartausohjelmat). Yhtiön tavoitteena on nostaa tätä osuutta viisi prosenttiyksikköä vuodessa. Vuonna 2008 yhtiö tekstitti uutisohjelmista 30 prosenttia ja koko kotimaisen kokonaistarjonnan tekstitysosuus oli 10 prosenttia.

Äänitekstitys, jossa valmiista tekstiaineistosta tuotetaan syntetisoitu ääni, on pääsääntöisesti kaikissa Yleisradion tekstitetyissä ulkomaisissa ohjelmissa suomenkielillä kanavilla. Kotimaisen ohjelmatuotannon äänitekstitykseen ei ole tarvetta, koska näkövammaiset voivat seurata ohjelmia sellaisenaan.

Kaupalliset televisiotoiminnan harjoittajat ovat viime aikoina lisänneet uutislähetystönsä uutisten seuraamista tukevaa tekstiaineistoa, jonka avulla katsoja saa yleisluontoisen käsityksen uutislähetysten yleisestä sisällöstä. Suomenkielisiin muihin ohjelmiin ei kaupallisilla kanavilla ole liitetty tekstitystä. Vieraskieliset ohjelmat on lähes poikkeuksetta tekstitetty. Vieraskielisiin ohjelmiin ei näillä kanavilla ole liitetty äänitekstitystä.

2.2 Kansainvälinen kehitys sekä ulkomaiden ja EU:n lainsäädäntö

Yleispalveludirektiivi

Yleispalveludirektiiviä on uudistettu niin sanotun telepaketin yhteydessä 25 päivänä marraskuuta 2009 annetulla neuvoston ja parlamentin direktiivillä 2009/136/EY yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla annetun direktiivin 2002/22/EY, henkilötietojen käsittelystä ja yksityisyyden suojasta sähköisen viestinnän alalla annetun direktiivin 2002/58/EY ja kuluttajansuojalainsäädännön täytäntöönpanosta vastaavien kansallisten viranomaisten yhteistyöstä annetun asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta. Siirtovelvoitteen soveltamisala on kaventunut siten, että sen piirissä voivat olla direktiivin täytäntöönpanoajan kuluttua enää vain yleistä etua edistävät ohjelmistot, joihin on liitetty palveluita, joiden avulla näkö- ja kuulovammaiset voivat seurata ohjelmia.

Uudistetun yleispalveludirektiivin 31 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat asettaa tiettyjen radio- ja televisiolähetyskanavien ja täydentävien palvelujen, erityisesti vammaisten loppukäyttäjien asianmukaiselta palvelujen saatavuudelta esteitä poistavien palvelujen, välittämistä koskevia kohtuullisia siirtovelvoitteita lainkäyttövaltaansa kuuluville sellaisia sähköisiä viestintäverkkoja tarjoaville yrityksille, joita käytetään radio- ja televisiolähetyskanavien välittämiseen yleisölle, jos merkittävä määrä kyseisten verkkojen loppukäyttäjiä käyttää niitä pääasiallisena keinonaan vastaanottaa radio- ja televisiolähetyskanavia. Tällaisia velvoitteita voidaan asettaa ainoastaan, jos se on välttämätöntä kunkin jäsenvaltion selkeästi määrittelemien yleisen edun mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi, ja niiden on oltava oikeasuhteisia ja avoimia. Velvollisuuksia on tarkasteltava säännöllisin väliajoin uudelleen. Uudistettu 31 artikla tulee panna täytäntöön 25 päivään toukokuuta 2011 mennessä.

Nykyistä yleispalveludirektiivin 31 artiklaa on käytännössä tulkittu erityisesti komission itsensä johtaman komitologiatyön puitteissa sekä oikeuskirjallisuudessa. Alla esitetään eräitä asiaa koskevia tulkintanäkökohtia.

Velvoitteen kohdistuminen

Artikla 31 on sovellettavissa jäsenvaltioiden lainkäyttövallan piiriin kuuluviin yrityksiin, jotka tarjoavat radio- ja televisiolähetysten yleisölle lähettämiseen käytettäviä sähköisiä viestintäverkkoja, jos merkittävä määrä kyseisten verkkojen loppukäyttäjistä käyttää niitä pääasiallisena keinonaan vastaanottaa radio- ja televisiolähetystöitä. Velvoitetta ei ole välttämätöntä rajoittaa pelkästään kaapelitelevisioyhtiöihin, mutta velvoite voi kohdistua ainoastaan verkkoyrityksiin.

Kilpailuoikeudessa on katsottu, että 40 prosenttia voidaan pitää merkittävänä määränä. Samaa tulkintaohjetta voidaan käyttää myös arvioitaessa direktiivissä tarkoitettua verkkojen käyttäjiä, jotka käyttävät verkkoa pääasiallisena keinona vastaanottaa televisio- ja radiolähetystöitä.

Yleisen edun mukaisuus on määriteltävä jokaisen sellaisen ohjelmiston osalta, joka kuuluu siirtovelvoitteen piiriin. Direktiivin

johdantokappaleessa 43 yleistä etua on määriteltä siten, että sen on oltava perusteltu. Perusteltuun yleiseen etuun voidaan liittää pluralismi ja kulttuurinen monimuotoisuus. Lisäksi johdantokappaleessa todetaan, että siirtovelvollisuuksiin voi sisältyä sellaisten erityispalvelujen välittäminen, jotka mahdollistavat vammaisten käyttäjien asianmukaisen palvelujen saannin.

Yleisesti on katsottu, että siirtovelvoitteesta hyötyvät yleisradioyhtiöt. Sekä julkisella palvelulla että siirtovelvoitteella on ainakin jossakin määrin yhteinen tavoite; tiedonsaannin varmistaminen. Keskustelu on käyty lähinnä siitä, voiko jokin muu ohjelmisto kuin julkisen palvelun ohjelmisto kuulua siirtovelvoitteen piiriin. Vastaus tähän on voimassa olevan sääntelyn mukaan myönteinen, vaikka komission alkuperäinen tavoite olikin toinen.

Suhteellisuusperiaatteella tarkoitetaan sen pohdintaa, voidaanko päämääriin päästä vähemmän puuttuvilla toimenpiteillä kuin lainsäädännöllä. Toisena suhteellisuusperiaatteen ulottuvuutena on pidetty sitä, että jos puolet tai yli puolet kanavista on säädetty siirtovelvoitteen piiriin, on velvoite kohtuuton verkkoyritystä kohtaan.

Läpinäkyvyyden tavoitteena on luoda velvoitteen kohteena oleville verkkoyrityksille paremmin ennustettavissa oleva toimintaympäristö. Pääsäännöksi on tältä osin esitetty, että lainsäädäntö, jossa vain viitataan lähettäjärityksiin ilman, että velvoitteen piiriin kuuluvat kanavat identifioidaan, ei läpäisisi läpinäkyvyydestä. Läpinäkyvyyteen liittyy myös kysymys yleisen edun selkeästä määrittelemisestä. Siirtovelvoitteen kohtuullisuusvaatimus ei varsinaisesti lisää mitään aiemmin mainittuihin kriteereihin, vaan se korostaa läpinäkyvyyden ja siirrettävien ohjelmistojen selkeän määrittelyn tarvetta verkkoyrityksen näkökulmasta.

Säännösten säännöllisin väliajoin tapahtuvalla tarkastelulla pyritään siihen, että velvoitteen tarpeellisuutta pohdittaisiin säännöllisin väliajoin tapahtuneen teknisen ja taloudellisen kehityksen valossa. Väliajan ei kuitenkaan tulisi olla vuotta lyhyempi sen vuoksi, että yritysten toimintaedellytykset vaativat tiettyä pysyvyyttä.

Yleispalveludirektiivin uudistaminen

EU:n teletoiminnan sääntelyä on uudistettu niin sanotulla telepaketilla. Yleispalveludirektiivin siirtovelvoiteartiklaa on muutettu siten, että jäsenvaltiot voivat asettaa tiettyjen radio- ja televisiolähetyskanavien ja täydentävien palvelujen, erityisesti vammaisten loppukäyttäjien asianmukaiselta palvelujen saatavuudelta esteitä poistavien palvelujen, välittämistä koskevia kohtuullisia siirtovelvoitteita sellaisia sähköisiä viestintäverkkoja tarjoaville yrityksille, joita käytetään radio- ja televisiolähetyskanavien välittämiseen yleisölle, jos merkittävä määrä kyseisten verkkojen loppukäyttäjiä käyttää niitä pääasiallisena keinonaan vastaanottaa radio- ja televisiolähetyskanavia.

Näkö- ja kuulovammaisten palvelut

Suomi on allekirjoittanut vammaisten oikeuksien ja ihmisarvon suojelemista ja edistämistä koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen. Sopimuksen 30 artiklan 1 kohdan b alakohdan mukaan sopimusvaltioiden on taattava vammaisille mahdollisuus päästä osallisiksi muun muassa televisio-ohjelmista ja elokuvista yhdenvertaisesti muiden väestöryhmien kanssa.

Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat antaneet 19 päivänä joulukuuta 2007 direktiivin audiovisuaalisista mediapalveluista 2007/65/EY (jäljempänä AV-direktiivi). Direktiivin 3 c artiklan mukaan jäsenvaltioiden on rohkaistava mediapalvelun tarjoajia varmistamaan, että niiden palvelut saatetaan asteittain näkö- ja kuulovammaisten henkilöiden käytettäväksi.

Siirtovelvoite ja ohjelmien tekstitysvelvoite eräissä muissa maissa

Alankomaat

Alankomaissa verkko-operaattoreilla on velvollisuus lähettää vähintään seitsemän yleiseen tarkoitukseen tarkoitettua TV-ohjelmistoa. Velvollisuus sisältää näiden ohjelmistojen lähettämisen muuttumattomana ja samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa. Tietyin edellytyksin verkko-

operaattorit voivat kuitenkin lähettää myös edellä mainittua vähemmän ohjelmistoja. Media-laissa on määritelty julkisen palvelun kanavista kolme valtakunnallista, yksi alueellinen ja yksi paikallinen kanava siirtovelvollisuuden piiriin. Lisäksi siirtovelvollisuuden piirissä on kaksi hollanninkielistä Belgian julkisen palvelun kanavaa. Verkko-operaattoreilla on mahdollisuus periä maksu ohjelmistojen siirtovelvoitteeseen perustuvasta jakelusta. Maksujen suuruudesta määrätään erillisessä määräyksessä. Tekijänoikeuskorvauksista ei ole erillisiä säännöksiä; niistä sovitaan normaalisti oikeudenhaltijoiden ja lähetystoiminnan harjoittajien välillä.

Alankomaissa on päädytty säätelemään lailla hollanninkielisten ohjelmien tekstittämistä, jotta kuurot ja huonokuuloiset pystyvät seuraamaan televisio-ohjelmia. Hollannissa on arviolta 1,5 miljoona kuuroa tai huonokuuloista, jotka ovat riippuvaisia tekstityksestä eivätkä voi seurata ohjelmia ilman tekstejä. Velvoite on pantu käytäntöön porrastetusti siten, että vuonna 2011 julkisen palvelun kanavien hollanninkielisistä ohjelmista 95 prosenttia olisi tekstitetty ja kaupallisten kanavien ohjelmista 50 prosenttia. Tällä hetkellä julkisen palvelun kanavat tekstittävät 85 prosenttia tarjonnastaan.

Alankomaissa tekstitykseen käytetään teksti-tv:tä, jotta katsojat voivat itse valita tekstin näkyviin niin halutessaan. Tutkimusten mukaan yli 4 miljoonaa yli 13-vuotiaista alankomaalaisista käyttää tekstityspalvelua. Arviolta puolet heistä käyttää palvelua, kun haluaa pitää television äänen hiljaisella tai kun ympäröivä häly on liian kova, mutta ohjelmaa halutaan silti seurata. Yli 40 prosenttia siirtolaisista käyttää tekstityspalvelua lähinnä kielen opiskeluun.

Iso-Britannia

Iso-Britanniassa viestintäviranomainen (the Office of Communications ”OFCOM”) voi määrätä siirtovelvollisuuden koskemaan sellaisia viestintäverkkoja, joita huomattava määrä loppukäyttäjiä käyttää pääasiallisena välineenä televisio-ohjelmien vastaanottamiseen. Viestintälaissa (Communications Act 2003) siirtovelvollisuudesta on säädetty digitaalisessa muodossa tarjottaville BBC:n tele-

visiopalveluille, Channel 4:lle, Channel 3:lle, Channel 5:lle sekä S4C:lle. Lisäksi siirtovelvollisuus koskee julkisia teletekstipalveluita (Public Teletext Service). OFCOM:ista saadun tiedon mukaan siirtovelvoitesääntelyä ei ole ollut tarvetta panna täytäntöön, koska verkko-operaattorit välittävät ilman velvoitettakin sopimusperusteisesti siirtovelvoitteen piirissä olevat ohjelmistot.

Britanniassa televisiokanaville, joilla on yleisöstä vähintään 0,05 prosentin osuus ja joilla on varaa tekstittämiseen, on laadittu kymmenen vuoden tavoite, joka toimii porrastetusti. Se, onko kanavalla varaa tekstittää, ratkaistaan siten, että tekstityksen kustannukset eivät saa nousta yli yhden prosentin kanavan liikevaihdosta.

Kymmenen vuoden porrastettu tavoite on seuraava. Ensimmäisenä vuonna tekstitettyjen ohjelmien osuuden on oltava 10 prosenttia tarjonnasta ja kymmenentenä (2014) vuonna 100 prosenttia. Äänikuvailun (Audio Description) osalta tavoite oli alun perin sellainen, että kymmenentenä (2014) vuonna 10 prosenttia tarjonnasta on tekstitetty. Koska tavoite on niin alhainen, on päätetty, että tavoitteeseen tulisi päästä viidessä vuodessa (2009). OFCOM selvittää tilanteen vuoden 2009 Access Service Review’ssaan. Viittomakielisten ohjelmien osalta tavoitteena oli, että kymmenentenä (2014) vuonna viisi prosenttia ohjelmista olisi viitottu. Ensimmäisenä vuonna osuus oli yksi prosentti.

Vuoden 2003 Communications Actiin on kirjattu, että OFCOM:in on asetettava julkisen palvelun kanaville tavoite, jossa kymmenennen vuoden kohdalla 80 prosenttia ohjelmista on tekstitetty, 10 prosenttia on äänikuvailtu ja 5 prosenttia on viitottu. Kaapeli- ja satelliittikanaville asetettiin oma viiden vuoden tavoitteensa. OFCOM:in arvion mukaan suurin osa kanavista pääsee tavoitteeseen vuoteen 2014 mennessä. Julkisen palvelun kanavien osalta tavoitteisiin on pitänyt päästä nopeammin. Tekstitysten osalta tavoitteita tullaan todennäköisesti nostamaan, ja BBC tekstittää jo tällä hetkellä koko ohjelmatarjontansa.

Tekstitettävien ohjelmien valinta on jätetty kanavien päätettäväksi. OFCOM on suositellut, että ne kanavat, joilla on pienimmät tavoitteet, tekstittäisivät ensisijaisesti suosi-

tuimmat ohjelmansa. Näin on tehty siksi, että tekstitys hyödyttäisi mahdollisimman monia katsojia. Kanavien tulisi myös huomioida erityisesti vanhuksat suunnitellessaan tekstitettäviä ohjelmia. Kun tavoitteet kasvavat, tulisi tekstittää mahdollisimman paljon erityyppisiä ohjelmia, jotka vetoavat erityyppisiin yleisöihin. Myös näin edistettäisiin sitä, että tekstityksillä tavoitetaan mahdollisimman suuri määrä ihmisiä.

Tekstitystavoitteet ovat jo nyt melko korkealla. Tällä hetkellä suurin osa kanavista, joilla on tekstitystavoitteita, tekstittää jo noin 60 prosenttia ohjelmistaan. Julkisen palvelun kanavilla on korkeammat tavoitteet, ja niillä myös uutisia ja suosittuja suoria lähetyksiä tekstitetään usein. Myös uutiskanavat, joilla pyörii siis jatkuvasti uutisia, tekstittävät suoria uutislähetyksiään.

Ruotsi

Ruotsissa siirtovelvoite on asetettu kaapeli-lähetyksen omistajalle tai muulle käyttöoikeuden haltijalle, joka käyttää kaapelilähetyksverkkoa televisio-ohjelmien välittämiseen yleisölle. Edellytyksenä on se, että merkittävä osa talouksista käyttää verkkoa pääasiallisena välineenä vastaanottaa TV-lähetyksiä. Siirtovelvoite ei koske lähetystoimintaa yleisen viestintäverkon välityksellä, mutta sitä sovelletaan IPTV-lähetyksiin. Siirtovelvoite koskee neljää samanaikaista TV-lupamaksuun rahoitettua julkisen palvelun ohjelmistoa, joita ovat Sveriges Television Ab:n (jäljempänä SVT) ja Utbildningsradio Ab:n SVT1, SVT2, SVT24 sekä Barnkanalen/Kunskapskanalen. Ruotsissa siirtovelvoitteen piirissä olevia edelleenlähetyksiä ei ole vapautettu tekijänoikeuskorvauksista, vaan niistä maksetaan normaalit tekijänoikeuskorvaukset.

SVT tekstittää ruotsiksi kaikki vieraskieliset ohjelmat sekä arviolta 70 prosenttia ruotsinkielisistä ohjelmista. SVT on ottanut pitkän aikavälin tavoitteekseen tekstittää kaikki ohjelmansa. Näin tehdään pääosin siksi, että huomattava osa väestöstä tarvitsee tekstejä voidakseen seurata ohjelmaa. Tutkimusten mukaan 10–20 prosenttia Ruotsin väestöstä käyttää ainakin ajoittain piilotettua tekstitystä.

SVT haluaa tarjota sille osalle väestöstä, jolla on heikentynyt kuulo, samat oikeudet ja mahdollisuudet saada tietoa ja seurata yhteiskunnallista keskustelua kuin niillekin, jotka kuulevat normaalisti. Myös monet muut ryhmät, kuten maahanmuuttajat, joilla on toinen äidinkieli, saavat tekstityksen avulla paremmat mahdollisuudet seurata ohjelmia. Tekstityksen on myös todettu tukevan maahanmuuttajien kielenoppimista. Tekstityksen muodostaa Ruotsissa keskimäärin 1–2 prosenttia ohjelmien tuotantokustannuksista.

SVT:llä ei ole toistaiseksi kapasiteettia tekstittää hyvin pitkiä suoria lähetyksiä, esimerkiksi urheilutapahtumia, kuin poikkeustapauksissa. Suorista lähetyksistä kuitenkin uutiset ja esimerkiksi suorat ajankohtaiskeskustelut pyritään aina tekstittämään.

SVT:n toimilupa edellyttää, että tietty osa julkisen palvelun kanavien ohjelmista on tekstitettävä. Tällä hetkellä toimilupaan kirjattu vaatimus on 65 prosenttia ohjelmista, mutta yhtiö on jo jonkin aikaa pystynyt ylittämään asetetun tavoitteen. Seuraava toimilupa tulee voimaan vuoden 2010 alusta ja tekstitysvaatimus nousee siinä todennäköisesti jo lähelle sataa prosenttia. SVT lähettää ohjelmaa kaikkiaan viidellä kanavalla, ja tekstityksiä ja kääntämistä varten yhtiö on palkannut noin 50 henkeä. Näistä noin 40 on kääntäjiä tai tekstittäjiä. Sen lisäksi, että SVT tekstittää ohjelmia omin voimin, yhtiö myös ostaa merkittävän osan käännöksistä ja tekstityksistä ulkopuolisilta yhtiöiltä.

Ruotsissa kuulovammaisten palveluja ovat onnistuneet tarjoamaan julkisen palvelun kanavat, mutta myös jotkut kaupallisesti rahoitettuja kanavista tekstittävät osan ohjelmistaan. Toimiluvassaan tekstityksiin on veloitettu TV4 lukuisine sisarkanavineen. Toimiluvan mukaan TV4:n tulisi pyrkiä tekstittämään kaikki valtakunnallisesti tarjoamansa ruotsalaiset ei-suorina lähetettävät ohjelmansa sekä kehittämään toimilupakaudellaan myös suorien lähetysten tekstittämistä. Tekstityspalvelun kustannukset on Ruotsissa jätetty kanavien maksettaviksi.

3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

3.1 Tavoitteet

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on selkeyttää televisio-ohjelmistojen edelleenlähetystoiminnan rakenteita ja parantaa näin markkinoiden toimintaa. Ohjelmistojen siirtovelvoite on poikkeuksellinen järjestely ohjelmistojen edelleenlähetysmarkkinoilla. Lisäksi ehdotetun sääntelyn tavoitteena on parantaa näkö- ja kuulovammaisten mahdollisuuksia päästä osallisiksi nykyistä paremmin televisiolähetyksistä asettamalla sekä julkisen palvelun että kaupallisille televisiotoiminnan harjoittajille velvollisuus liittää ohjelmistoihinsa asteittain ääni- ja tekstityspalvelu.

3.2 Toteuttamisvaihtoehdot

Vaihtoehtoisena toteuttamistapana arvioitiin siirtovelvoitesääntelystä luopumista. Tätä vaihtoehtoa olisi puoltanut se, että se olisi antanut yhtäläiset kilpailuedellytykset televisiolähetysmarkkinoille ja edistänyt kilpailua. Tätä ei kuitenkaan pidetty mahdollisena kaapelitelevisiotalouksien suuren määrän vuoksi. Näille talouksille ei ole vielä siinä määrin riittäviä vaihtoehtoisia vastaanottotapoja tarjolla, että voitaisiin varmistaa kaikkien mahdollisuus vastaanottaa yleisen edun mukaiset ohjelmistot ja niihin liitetyt vammaisten osallisuutta edistävät palvelut.

Vaihtoehtoisena toteuttamistapana arvioitiin nykyisen siirtovelvoitesääntelyn jatkamista. Tätä vaihtoehtoa olisi puoltanut se, että se olisi ollut nykyisen sopimuskäytännön mukainen. Tätä ei kuitenkaan esitystä valmisteltaessa pidetty lyhyttä siirtymäaikaa lukuun ottamatta toteuttamiskelpoisena vaihtoehtona. Nykyinen verrattain laaja siirtovelvoite on poikkeava järjestely televisio- ja radiolähetystoiminnassa. Yleispalveludirektiivin uudistuksen myötä nykyisen järjestelyn ylläpitäminen olisi lisäksi lyhytnäköistä. Hallituksen näkemyksen mukaan on tarkoituksenmukaista uudistaa siirtovelvoitesääntely samassa yhteydessä ääni- ja tekstityspalvelun kanssa. Ehdotettu ratkaisu on uudistetun yleispalveludirektiivin mukainen.

Esitystä valmisteltaessa arvioitiin mahdollisuutta luopua siirtovelvoitteen kytkemisestä yksinomaan kaapelitelevisioverkkoihin. Yleispalveludirektiivin mukaan velvoite voidaan säätää yrityksille, jotka tarjoavat yleisölle lähettämiseen käytettäviä sähköisiä viestintäverkkoja, jos merkittävä määrä kyseisten verkkojen loppukäyttäjiä käyttää niitä pääasiallisena keinonaan vastaanottaa radio- ja televisiolähetysjä. Direktiivin sanamuoto ei salli tässä vaiheessa siirtovelvoitteen ulottamista yleisiin viestintäverkkoihin. Liikenne- ja viestintäministeriö pyrkii kehittämään television jakelua uusissa jakelukanavissa. Siirtovelvoitteelle ei ole tarvetta, kun katsojien valittavissa on riittävästi vaihtoehtoisia jakeluteitä ohjelmistojen katseluun. Monikanavajakelua on tarkoituksenmukaista edistää asettamalla tekijänoikeuksien käyttöä myöntäville tekijänoikeusjärjestöille sopimustoiminnan teknologianeutraalisuutta koskevia ehtoja tekijänoikeuslain 26 §:ssä tarkoitetuissa hyväksymispäätöksissä.

Voimassaolevan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 11 §:n mukaan toimilupa- viranomaisella on oikeus antaa toimilupiin liittyviä ohjelmatoimintaa koskevia, ohjelmiston monipuolisuuden ja yleisön erityisryhmien tarpeiden turvaamisen kannalta tarpeellisia määräyksiä. Lain säännös ja sen nojalla annettava valtioneuvoston asetus ovat toimilupamääräystä tarkoituksenmukaisempi ja läpinäkyvämpi keino turvata erityisryhmien tarpeet.

Sääntelyyn harkittiin sisällytettäväksi myös säännökset ohjelmien viittomakielisestä tulkauksesta sekä kuvailutulkauksesta. Tällä hetkellä viittomakielisiä palveluja sekä kuvailutulkausta tarjoaa Yleisradio osana julkisen palvelun tehtävää. Kaupallisille televisiotoimijoille ehdotettu velvoite tarjota ääni- ja tekstityspalvelua on kokonaan uudentyyppinen velvoite, joka edellyttää uusia investointeja sekä uusien teknisten ratkaisujen ottamista käyttöön. Hallitus katsoo, että uusien velvoitteiden käyttöönotossa on syytä edetä asteittain. Tässä vaiheessa viittomakieliset palvelut sekä kuvailutulkaus on edelleen tarkoituksenmukaisinta toteuttaa osana Yleisradion julkisen palvelun tehtävää.

3.3 Keskeiset ehdotukset

Siirtovelvoitesääntelyn uudistaminen

Ehdotetulla viestintämarkkinalain 134 §:n muutoksella pyritään saattamaan sääntely vastaamaan nykyistä paremmin uudistetun yleispalveludirektiivin vaatimuksia. Siirtovelvoite on poikkeuksellinen puuttuminen viestintämarkkinoiden toimintaan, mikä myös puoltaa velvoitteen soveltamisalan kaventamista. Siirtovelvoitteen piiristä poistuvien ohjelmistojen jakelun turvaamiseksi kaapelitelevisioverkoissa nykymuotoista siirtovelvoitetta ehdotetaan jatkettavaksi vuoden 2011 kesäkuun loppuun.

Ehdotuksessa siirtovelvoitesääntely kohdistuu edelleen kaapelitelevisioverkkoihin. Kaapelitelevisioverkko on maanpäällisen jakeluverkon lisäksi maassamme edelleen ainoa viestintäverkko, jota merkittävä määrä sen käyttäjistä käyttää pääasiallisena keinoaan vastaanottaa radio- ja televisiolähetystyksiä.

Hallitus pitää oikeasuhtaisena säilyttää siirtovelvoite julkisen palvelun ohjelmistojen lisäksi niillä valtakunnallisilla yleisen edun mukaisilla television yleisohjelmistoilla, joihin sisältyy palveluita, jotka auttavat näkö- ja kuulovammaisia seuraamaan ohjelmia. Kyseisten kanavien toimiluvissa on asetettu velvollisuus kanavien jakelun laajentamiseen koko maan kattavaksi, eli myös sellaisille alueille, joilla se ei välttämättä olisi kaupallisesti kannattavaa. Edelleen toimiluvissa on asetettu ehtoja, joiden mukaan ohjelmatoiminnassa tulee ottaa huomioon eri väestöryhmien tarpeet, ohjelmiston rakenteessa tulee ottaa huomioon viestintä- ja kulttuuripoliittiset näkökohdat, ohjelmiston tulee edistää audiovisuaalista kulttuuria ja sen tulee sisältää uutis-, ajankohtais- ja ajanviiteohjelmia. Ohjelmatoiminnassa tulee noudattaa hyvää journalistista tapaa.

Ehdotettu ratkaisu on uudistetun yleispalveludirektiivin mukainen. Ohjelmistojen sisältöä ja niiden kattavuutta koskevilla toimilupamääräyksillä sekä ääni- ja tekstityspalveluilla edistetään selkeästi määriteltyä yleistä etua.

Ehdotettu siirtovelvoitteen kaventaminen on kaapelitelevisio-operaattoreiden kannalta

suhteellisuusperiaatteen mukainen, koska siirtovelvoitteen piirissä olevien kanavien määrä jäisi ehdotuksessa verrattain vähäiseksi. Nykytilaan verrattuna siirtovelvoitteen piirissä olevien ohjelmistojen määrää ehdotetaan olennaisesti vähennettäväksi.

Ehdotettu ratkaisu on yleispalveludirektiivissä tarkoitettulla tavalla läpinäkyvä, koska siirtovelvoitteen piiriin kuuluvat kanavat ehdotetaan määriteltäväksi laissa ja asetuksessa.

Yleispalveludirektiivi edellyttää siirtovelvoitesääntelyn säännöllistä uudelleentarkastelua. Tästä syystä siirtovelvoitesäännös ehdotetaan sovellettavaksi kaupallisten kanavien osalta vuoden 2016 loppuun saakka. Tämän jälkeen vaihtoehtoisten jakelukanavien kehittymisen vuoksi siirtovelvoitteelle ei ole enää todennäköisesti tarvetta.

Ohjelmistojen saattaminen näkö- ja kuulorajoitteisten saataville

Televisiotoiminnan harjoittajille ehdotetaan velvoitetta saattaa ohjelmistot näkö- ja kuulorajoitteisten saataville. Velvoite tulisi sovellettavaksi valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla lähetettäviin yleisen edun mukaisiin ohjelmistoihin. Tarkemmat säännökset säännöksessä tarkoitetuista ohjelmistoista ja velvoitteen käytännön toteutuksesta annettaisiin valtioneuvoston asetuksella. Esitystä valmisteltaessa katsottiin, että velvoite tulisi sovellettavaksi valtakunnallisiin yleisohjelmistoihin, joita ovat MTV3, Nelonen ja SuomiTV.

Ehdotettu velvoite on tarpeen näkö- ja kuulovammaisten sananvapauteen sisältyvän oikeuden ottaa vastaan viestejä turvaamiseksi. Lisäksi kokemukset muun muassa Iso-Britanniasta, Ruotsista ja Hollannista osoittavat, että ohjelmien tekstityksestä hyötyvät myös normaalikuuloiset henkilöt, kuten maahanmuuttajat. Lisäksi tekstityksen myötä televisio-ohjelmia voidaan seurata tilanteissa, joissa se muutoin esimerkiksi taustahälyn vuoksi on ollut mahdotonta. Väestön ikääntyminen tulee myös korostamaan tekstityspalvelujen kysyntää tulevaisuudessa.

Samassa yhteydessä on perusteltua antaa säännökset vieraskielisten ohjelmien selostuksesta tai palvelusta, jossa tekstitetyn oh-

jelman teksti muutetaan ääneksi. Ohjelmien äänitekstitus on toimenpiteenä varsin yksinkertainen palvelu, joka on toteutettavissa varsin vähäisin kustannuksin ohjelmaa varten tuotetun käännöstekstiaineiston perusteella. Palvelua tarjoaa tällä hetkellä Yleisradio ja se on osoittautunut käytännössä toimivaksi ratkaisuksi.

Yleisradio tarjoaa jo tällä hetkellä ääni- ja tekstityspalveluja osin ehdotettua laajemmin. Palvelujen tarjonta perustuu Yleisradiolle säädettyyn julkisen palvelun tehtävään. Ehdotuksen tarkoituksena ei ole muuttaa Yleisradiosta annetun lain mukaista julkisen palvelun tehtävää ja sen nojalla tarjottavia palveluja.

Velvoitteesta aiheutuvat kustannukset on rajattu yhteen prosenttiin televisiotoiminnan harjoittajan liikevaihdosta.

Ääni- ja tekstityspalvelu vaatii lähetysten jakeluverkossa jonkin verran lisää kapasiteettia. Kapasiteettia saadaan järjestettyä jossakin määrin lisää järjestelmällä kanavia uudelleen kanavanipuissa B ja C sekä myöntämällä nykyään kanavanipussa C toimiville radiokanaville toimiluvat esimerkiksi kanavanipuun A.

4 Esityksen vaikutukset

4.1 Taloudelliset vaikutukset

Ehdotetusta siirtovelvoitesääntelyn muutoksesta ei arvioida aiheutuvan vaikutuksia valtiontaloudelle. Siirtovelvoitesääntelyn ulottuvuuden ehdotettu kaventaminen aiheuttaa jonkin verran jakelukustannuksien kasvua kaapelitelevisioyrityksille niiden ohjelmistojen osalta, jotka poistuvat siirtovelvoitteen piiristä. Syynä tähän on se, että siirtovelvoitteessa tarkoitettua edelleenlähettämistä ei tekijänoikeuslain (404/1961) 25 i §:n nojalla tarvitse maksaa erillistä korvausta toisin kuin muusta edelleenlähettämistä. Tällä hetkellä Kopiosto ry:n perimä kanavakohtainen edelleenlähettämiskorvaus ulkomaisista maksutelevisiokanavista on yleensä 0,225 – 0,374 euroa kotitaloutta kohden kuukaudessa. On todennäköistä, että siirtovelvoitteen piiristä poistuvien ohjelmistojen edelleenlähettämiskorvaus muodostuu tätä alhaisemmaksi muuttuneen neuvottelutilanteen vuoksi.

Kustannukset päätyvät maksettavaksi joko ohjelmistojen lähettävälle televisiotoiminnan harjoittajille tai verkko-operaattoreille. On kuitenkin mahdollista, että tilanteessa, jossa ohjelmistojen kaapelijakelun kustannuksista sovitaan, televisiotoiminnan harjoittajien maksavat alkuperäisistä lähetyksistä tekijänoikeuskorvauksen maanpäällisen lähetyksen väestöpeiton mukaisesti, eikä näiden lähetysten kaapelijakelun arvioida merkittävästi lisäävän televisiotoimijoiden lähetyksiin sisältyvien teosten hyödyntämisestä saamaa taloudellista hyötyä. Muutos ei tule toimijoille yllätyksenä. Edellisen kerran siirtovelvoitetta tarkistettaessa vuonna 2007 lähtökohtana oli siirtovelvoitteen lakkaaminen kaupallisten kanavien osalta syyskuussa 2010.

Ehdotetusta ääni- ja tekstityspalveluvelvoitteesta aiheutuu palveluja tarjoaville televisiotoiminnan harjoittajille jossakin määrin kustannuksia. Kustannukset ovat osin kertaluonteisia investointeja laitteisiin ja tekstityksen ja äänitekstityksen tuottamisessa tarvittaviin ohjelmiin ja osaksi juoksevia kustannuksia, jotka aiheutuvat lähinnä tekstiaineiston tuottamisesta ja liittämistä ohjelmiin sekä ääni- ja tekstityspalveluaineiston jakelusta. Konsulttiyritykseltä tilatun selvityksen perusteella tekstityksen kustannusten arvioidaan olevan keskimäärin 630 euroa ohjelmatuntia kohden. Äänitekstityksen kustannusten arvioidaan olevan keskimäärin 90 euroa ohjelmatuntia kohden. Arviossa on otettu huomioon ohjelmien uusinnat.

Ehdotetussa sääntelyssä televisiotoiminnan harjoittajalle tekstityksestä tai äänitekstityksestä aiheutuvat kustannukset rajoittuisivat yhteen prosenttiin toiminnanharjoittajan edellisen tilikauden liikevaihdosta. Ehdotettu sääntely estää kustannusten nousemisen kohtuuttomiksi.

Ehdotetusta ääni- ja tekstityspalvelusta saattaa seurata tiettyjä rakenteellisia muutoksia siihen, miten ohjelmien tekstitys käytännössä toteutetaan. On ennakoitavissa, että kysynnän kasvun myötä tekstityspalvelut on tarkoituksenmukaisinta toteuttaa siihen keskittyvässä yrityksessä, mikä osaltaan saattaa alentaa tekstityksen tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia resurssien tehokkaan hyödyntämisen vuoksi.

4.2 Vaikutukset viranomaisen toimintaan

Ehdotetusta ääni- ja tekstityspalveluvelvoitteesta aiheutuisi lakia valvovalle Viestintävirastolle jossakin määrin lisää tehtäviä, jotka johtuisivat ohjelmistoille määriteltyjen ääni- ja tekstityspalveluosausten noudattamisen valvonnasta. Valvonta voitaisiin järjestää muiden laissa jo olevien kiintiösääntösten noudattamisen valvonnan yhteydessä. Ehdotetusta sääntelystä ei arvioida aiheutuvan tarvetta lisähenkilöstölle, koska kiintiöiden noudattamisen valvonta voidaan tutkia ulkopuoliselta taholta hankittavalla otantatutkimuksella.

4.3 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Televisio- ja radiotoiminnasta annettuun lakiin ja sen nojalla annettavaan valtioneuvoston asetukseen perustuva ohjelmien ääni- ja tekstityspalveluvelvoite parantaa olennaisesti ainakin näkö- ja kuulovammaisten, ikääntyvien ja maahanmuuttajien mahdollisuutta päästä osallisiksi moniarvoisesta viestinnästä.

Ehdotetussa sääntelyssä valittu ratkaisu, jossa osa tekstityspalveluvelvoitteesta toteuttaa televisiotoiminnan harjoittajan tilausohjelmopalvelussa kannustaa televisiotoiminnan harjoittajia kehittämään palveluja myös uusissa jakelukanavissa, minkä voidaan arvioida tehostavan tietoyhteiskuntakehitystä. Siirtovelvoitteen soveltamisalan kaventamisen voidaan arvioida pitkällä aikavälillä vaikuttavan suotuisasti televisiosisältöjen jakelutapojen lisääntymiseen ja parantavan lähetyksen markkinoiden toimivien neuvottelurakenteiden kehittymistä.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Luonnos hallituksen esitykseksi lähetettiin laajalle lausuntokierrokselle lokakuussa 2009. Lausunnot saatiin Saamelaiskäräjiltä, oikeus- ja opetusministeriöiltä, Valtakunnalliselta vammaisneuvostolta, Kuluttajavirastolta, Terveysten ja hyvinvoinnin laitokselta ja Viestintävirastolta. Lisäksi lau-

sunnon antoivat Jyväskylän ja Turun yliopistot sekä Anna Arsniva, Digita Oy, DNA Oy, Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Elisa Oyj, Eläkeläisliittojen etujärjestö Eetu ry, FiCom ry, Finnet-liitto ry, Gramex ry, Keskuskaupakamari, Kopiosto ry, Kuuloliitto ry, Kuurojen liitto ry, MTV Media, Näkövammaisten keskusliitto ry, Näkövammaisten kulttuuripalvelu ry, PlusTV Oy, Sanoma Entertainment Oy, Suomen Televisioiden Liitto – STL, Svenska Hörsselförbundet rf, TeliaSonera Finland Oyj, Teosto ry, Tuotos ry, TV5 Finland Oy, Vanhustyön keskusliitto, Viestinnän keskusliitto sekä Yleisradio Oy.

Lausuntojen perusteella esitykseen tehtiin useita tarkistuksia. Ehdotusta supistaa siirtovelvoitteen piirissä olevien televisio-ohjelmistojen määrää kritisoivat muun muassa Kuluttajavirasto, televisiotoimijat ja kaapelitelevisio- ja telealan edustajat. Tekijöitä ja muita tekijänoikeudenhaltijoita edustavat järjestöt pitivät ehdotetulla tavalla kavennettua siirtovelvoitetta liian laajana. Direktiivin muutoksen myötä siirtovelvoitteen soveltamisalan kaventaminen on kuitenkin väistämätöntä. Hallitus katsoo tarkoituksenmukaiseksi ehdottaa siirtovelvoitteen muuttamista ehdotetulla tavalla.

Ehdotettuja säännöksiä televisio-ohjelmistojen ääni- ja tekstityspalvelusta pidettiin palvelun käyttäjien edustajien lausunnoissa pääosin oikean suuntaisina. Eräissä lausunnoissa pidettiin riittämättömänä sitä, että sääntely ei velvoita kuvailu- eikä viittomakielisen tulkkauksen tarjoamiseen. Televisiotoiminnan harjoittajat ja Viestinnän keskusliitto katsoivat, että ääni- ja tekstityspalvelussa on kyse julkisen palvelun velvoitteesta joka tulisi kattaa julkisin varoin. Esitettyjen huomioiden perusteella esityksen perusteluita täydennettiin.

Televisiotoimijat toivat esiin huolen kanavanippujen B ja C rajallisesta kapasiteetista. Esityksen perusteluita täsmennettiin myös tältä osin.

Lausuntokierroksen jälkeen tuli ilmi tarve jatkaa nykyistä siirtovelvoitetta rajoitetun ajan sekä tehdä eräitä lakiteknisia muutoksia televisio- ja radiotoiminnasta annettuun lakiin. Säännökset lisättiin esitykseen jatkovalmistelussa.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotusten perustelut

1.1 Laki viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Nykyistä siirtovelvoitesääntelyä ehdotetaan jatkettavaksi kesäkuun 2011 loppuun. Sääntelyn jatkoaika on tarpeen, jotta muutattavan siirtovelvoitteen piiristä poistuvien televisio- ja radio-ohjelmistojen sopimusperusteinen jakelu kaapeliverkoissa voidaan taata.

1.2 Viestintämarkkinalaki

134 §. *Velvollisuus ohjelmistojen ja palvelujen siirtämiseen.* Siirtovelvoitteen piirissä olevia ohjelmistoja esitetään rajattavaksi nykyisestä.

Ehdotetulla pykälällä pannaan täytäntöön yleispalveludirektiivin muutettu 31 artikla. Direktiivin muutosten myötä siirtovelvoitteen piirissä voivat olla yleisiä etua edistävät ohjelmistot, joihin on liitetty palveluita, jotka poistavat esteitä vammaisten loppukäyttäjien asianmukaiselta palvelujen saatavuudelta.

Pykälän 1 momentin mukaan siirtovelvoite kohdistuu verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoaviin verkkoyrityksiin. Kaapelitelevisioverkolla tarkoitetaan viestintämarkkinalain 2 §:n 8 kohdan mukaan joukkoviestintäverkkoa, joka on toteutettu johtimella tai muulla kiinteällä yhteydellä. Hallituksen esityksessä (HE 112/2002 vp) todetaan tältä osin, että lähetykset vastaanotetaan kaapelitelevisioverkossa kaapelin välityksellä erotuksena maanpäällisestä joukkoviestintäverkosta, jossa käytetään antennia. Siirtovelvoite kohdistuu edelleen ainoastaan kaapelitelevisioverkkoihin.

Säännöksen kannalta ei ole merkitystä sillä, miten kaapelitelevisioverkko on teknisesti toteutettu ja millä tekniikalla ohjelmistot siinä siirretään. Säännös ei kuitenkaan sovellu yleisiin viestintäverkkoihin, koska joukkoviestintäverkolla tarkoitetaan viestintäverk-

koa, jota pääasiassa käytetään televisio- ja radio-ohjelmistojen tai muun kaikille vastaanottajille samanlaisena välitettävän aineiston lähettämiseen tai tarjolla pitoon. Keskeistä määritelmän kannalta on viestintäverkon yksisuuntaiseen ja yhdestä lähetyspisteestä usealle vastaanottajalle suuntautuvaan viestintään liittyvä käyttötarkoitus, erotuksena puhelinviestinnästä ja muusta kaksisuuntaisesta kohdeviestinnästä. Verkko voi sinänsä olla teknisiltä ominaisuuksiltaan kaksisuuntainen, kuten osa kaapelitelevisioverkoista onkin. Käytännössä säännöstä sovelletaan johtimella toteutettuihin verkkoihin, joiden kautta tarjotaan katsojille televisio- ja radiolähetyksiä, jotka hän voi ottaa vastaan tavanomaisella vastaanotinlaitteella, kuten televisiolla, televisioon liitettävällä lisälaitteella (set-top-box) tai radiovastaanottimella.

Kaapelitelevisioverkon verkkopalvelun tarjoajaan, joka siirtää ohjelmistot katsojille jollakin muulla kuin yleisesti kaapelitelevisioverkossa käytetyllä tekniikalla, sovelletaan pykälässä tarkoitettua velvoitetta, jos hän myös tarjoaa katsojille laitteita, joiden avulla ohjelmistojen vastaanottaminen tavanomaisilla kuluttajalaitteilla on mahdollista.

Momentin 1 kohdan mukaan siirtovelvoitteen perusteella on siirrettävä Yleisradio Oy:stä annetun lain 7 §:n 1 momentissa tarkoitettut, verkon sijaintikunnassa vastaanotettavissa olevat julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmistot sellaisen televisio- ja radio-toiminnan osalta, jota harjoitetaan viestintämarkkinalain 2 §:n 7 kohdassa tarkoitettussa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa. Momentin 2 kohdan mukaan on siirrettävä myös näihin ohjelmistoihin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut. Ohjelmistoihin liittyviä oheis- ja lisäpalveluja ovat esimerkiksi näkö- ja kuulovammaisille tarkoitettut palvelut. Lisäpalveluja ovat esimerkiksi tekstitelevision kautta välitettävät palvelut.

Momentin 3 kohdan mukaan siirtovelvoitteen perusteella on siirrettävä vapaasti vastaanotettavat yleisen edun mukaiset televisio-ohjelmistot, joita lähetetään valtakunnallisen

ohjelmistoluvan nojalla ja joihin tulee televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 a §:n mukaan liittävää ääni- ja tekstityspalvelu sekä näihin ohjelmistoihin sisältyvää ohjelmaa varten toimitettu vapaasti vastaanotettava aineisto, ohjelmistoihin liittyvät mainokset sekä ohjelmistoihin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut. Säännöksessä tarkoitetut ohjelmistot ovat yleisohjelmistoja, joihin toimituspahtojen mukaan tulee sisältyä myös uutis- ja ajankoh-taisohjelmia. Ohjelmistoihin tulee kolmannen lakiehdotuksen mukaisesti liittävää myös ääni- ja tekstityspalvelu. Siirtovelvoite näiden ohjelmistojen osalta on tarpeen moniarvoisen viestinnän vastaanottamisen turvaamiseksi.

Momentin 4 kohdan mukaan siirtovelvoitteen nojalla on siirrettävä myös 3 kohdassa tarkoitettuun ohjelmistoon sisältyvää ohjelmaa varten toimitettu vapaasti vastaanotettava aineisto, ohjelmistoihin liittyvät mainokset sekä ohjelmistoihin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut. Säännöksessä tarkoitettuja ohjelmistoon liittyviä oheispalveluja ovat muun muassa ohjelmiin liittyvät ääni- ja tekstityspalvelut. Ohjelmistoon liittyvinä on pidettävä sellaisia oheispalveluita, jotka sisältävät tiettyä ohjelmaa varten toimitettua aineistoa. Pelkkä linkki muuta tarkoitusta varten tehtyyn aineistoon ei vielä tee aineistosta ohjelmiston osaa. Lisäpalvelut sisältävät sellaista toimituksellista aineistoa, jota ei yleensä tarjota itsenäisesti, ohjelmistosta erillään. Esimerkkinä ohjelmistoon liittyvistä lisäpalveluista voidaan mainita ohjelmaopas, tekstitelevisio sekä erillisen valikon kautta esiin saatavat lisätiedot, kuten eri lajien pistetilanne yleisurheilukilpailun yhteydessä.

Pykälän 2 momentti vastaa sisällöltään nykyistä. Momentin mukaan siirtovelvoitetta ei ole, jos kaapelitelevisioverkon välityskyky on teleyrityksen käytössä sen omassa televisio- tai radiotoiminnassa tai jos se on tarpeen tähän tarkoitukseen yrityksen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten. Teleyrityksen ei tarvitse siirtovelvollisuuden täyttämiseksi tehdä verkon välityskykyä lisääviä, olennaisia taloudellisia investointeja vaativia parannuksia. Säännös on tarpeen verkon omistajan kohtuullisen määräysvallan takaamiseksi.

Velvollisuuden rajoituksella varmistetaan, että verkon omistaja voi käyttää verkkoaan omaan toimintaansa. Säännöksessä televisio-

ja radiotoiminnalla tarkoitetaan televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain mukaista toimintaa. Rajoitus tulee sovellettavaksi, jos kaapelitelevisioyrityksellä on omaa ohjelma-toimintaa, jonka harjoittamiseen se tarvitsee verkkoaan. Yrityksen käyttötarpeen tulee olla konkreettinen, eikä pelkkä varautuminen tulevaan tarpeeseen riitä. Käyttötarpeen tulee myös olla aito. Jos yritys kieltäytyy siirtämästä pykälän mukaisia ohjelmistoja, sen on näytettävä tarpeensa toteen. Viestintävirasto voi viestintämarkkinalain 126 §:n nojalla ratkaista, onko kieltäytymiselle perustetta.

Pykälän 3 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettujen ohjelmistot niihin liittyvine palveluineen on tarjottava käyttäjälle maksutta. Tämän estämättä verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys voi vaatia käyttäjältä kohtuullisen maksun verkon ylläpidosta. Säännöksellä on tarkoitus estää verkkopalvelua tarjoavaa kaapeliyritystä vaatimasta käyttäjältä maksua kyseisten ohjelmistojen tai niihin liittyvien palveluiden jakelusta Momentti on samansisältöinen kuin voimassaoleva säännös, eikä tarkoituksena ole muuttaa oikeustilaa tältä osin.

Pykälän 4 momentin mukaan 1 momentissa tarkoitettujen ohjelmistot ja palvelut on tarjottava käyttäjälle muuttamattomina ja samanaikaisina alkuperäisen lähetyksen kanssa. Laki ei kuitenkaan lainkaan sääntele sitä mahdollisuutta, että kaapelitelevisioyhtiöt laissa asetettujen velvoitteensa lisäksi lähettäisivät myös muutettua ohjelmistoa. Momentti on samansisältöinen kuin voimassaoleva säännös eikä tarkoituksena ole muuttaa oikeustilaa tältä osin.

Ohjelmisto tai palvelu on myös tarjottava siten, että lähetykseen ei lisätä eikä siitä poisteta teknistä suojausta. Siten kaapelitelevisioyritys ei voi esimerkiksi lisätä teknistä suojausta sellaiseen ohjelmistoon tai palveluun, jossa sitä ei alun perin ole ollut.

Pykälän 5 momentin mukaan asunto-osakeyhtiön ja kiinteistöosakeyhtiön sekä niihin verrattavan yhteisantennijärjestelmän, joka omistaa tai hallinnoi kiinteistön sisäistä tai usean kiinteistön välistä yhteisantenniverkkoa, jota käytetään joukkoviestinnän välittämiseen kiinteistössä käyttäjien päätelaitteisiin, on huolehdittava siitä, että 1 momentissa tarkoitettujen ohjelmistot ja palvelut ovat

kiinteistössä käyttäjien saatavilla muuttamattomina ja samanaikaisesti alkuperäisen läheyyksen kanssa. Momentti on samansisältöinen kuin voimassaoleva säännös eikä tarkoituksena ole muuttaa oikeustilaa tältä osin.

1.3 Laki televisio- ja radiotoiminnasta

19 a §. *Ohjelmistojen saattaminen näkö- ja kuulorajoitteisten saataville.* Lakiin ehdotetaan otettavaksi säännös näkö- ja kuulovammaisten palveluista. Erityisryhmien palvelu on Yleisradio Oy:stä annetussa laissa määritetty yhdeksi julkisen palvelun tehtäväksi. Moniarvoisen viestinnän toteutumiseksi myös näkö- ja kuulovammaisten osalta on erityisryhmiä palvelevasta velvoitteesta tarpeen säätää myös kaupallisten televisiotoiminnan harjoittajien osalta. Pykälällä pannaan täytäntöön AV-direktiivin 3 c artikla.

Pykälän 1 momentin mukaan televisiotoiminnan harjoittajien on liitettävä ohjelmistoihin sisältyviin suomen- tai ruotsinkielisiin ohjelmiin tekstitys sekä muihin ohjelmiin selostus tai palvelu, jossa tekstitetyn ohjelman teksti muutetaan ääneksi (ääni- ja tekstityspalvelu). Suomen- tai ruotsinkielisten ohjelmien tekstitys on ratkaisevan tärkeää, jotta kuulovammaiset voivat seurata ohjelmia. Säännöksessä tarkoitettu tekstitys tulee tarjota ohjelman alkuperäiskielellä. Äänipalvelussa vieraskielisen ohjelman teksti muutetaan koneellisesti ääneksi tai ohjelman sisältö selostetaan kuvailutulkauksena. Palvelun avulla näkövammaiset voivat seurata vieraskielisiä ohjelmia.

Yleisradion julkisen palvelun tehtävästä on säädetty Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 a §:ssä. Julkiseen palveluun sisältyvä velvollisuus tekstittää esimerkiksi saamen- tai romaninkielisiä ohjelmia taikka tarjota viittomakielistä tulkkausta ratkaistaan julkisen palvelun tehtävän perusteella. Ehdotuksen tarkoituksena ei ole muuttaa oikeustilaa tältä osin.

Pykälän 2 momentin mukaan ääni- ja tekstityspalvelu on liitettävä julkisen palvelun ohjelmistoihin sekä valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla lähetettäviin yleisen edun mukaisiin ohjelmistoihin, joiden toimiluvan mukaan tulee sisältää uutis- ja ajankohtaisohjelmia. Ohjelmistot, joihin ääni- ja tekstitys-

palvelu tulee liittää, ehdotetaan määriteltäväksi yksityiskohtaisesti valtioneuvoston asetuksella. Ääni- ja tekstityspalvelun tarjoamisvelvoite on perusteltua ulottaa kosemaan juuri näitä ohjelmistoja, koska ne toimilupamääräysten vuoksi palvelevat useita eri yleisöryhmiä.

Pykälän 2 momentin mukaan tekstitystä ei tarvitse liittää musiikkiesityksiin eikä urheilu- tai lastenohjelmiin. Musiikkiesityksillä tarkoitetaan musiikkivideoita ja konserttitaltiointeja taikka muita yksinomaan musiikista koostuvia esityksiä tai ohjelmia.

Pykälän 2 momentin mukaan ääni- ja tekstityspalvelusta aiheutuvat kustannukset eivät saa ylittää yhtä prosenttia televisiotoiminnan harjoittajan edellisen tilikauden liikevaihdosta. Säännöksellä pyritään varmistamaan se, että ääni- ja tekstityspalvelusta televisiotoiminnan harjoittajalle aiheutuvat kustannukset eivät nouse kohtuuttomiksi. Laskelmaa varten vahvistetaan 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella ääni- ja tekstityspalvelusta aiheutuvat kustannukset kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Kustannusten rajoittamisesta liikevaihtoperusteisesti saattaa syntyä kannustin yritysjärjestelyihin. Lain 13 §:n 2 momentin mukaan toimilupaviranomainen voi peruuttaa toimiluvan, jos toimiluvan haltijan tosiasiallinen määräysvalta toimiluvan mukaiseen toimintaan nähden muuttuu siten, että toimiluvan haltijaa ei voida enää pitää 2 §:ssä tarkoitettuna televisio- tai radiotoiminnan harjoittajana toimiluvan mukaisen toiminnan osalta.

Pykälän 3 momentin valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mihin ohjelmistoihin ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää. Velvoite voidaan 2 momentissa asetetut edellytykset huomioon ottaen vahvistaa yleisen edun mukaisille, uutis- ja ajankohtaisohjelmia sisältäville ohjelmistolle. Yleisen edun mukaisuutta arvioitaessa tulisi ottaa huomioon ohjelmistojen monipuolisuus, toimilupamääräykset sekä se, miten ne käytännössä toteutuvat ohjelmatoiminnassa. Lisäksi yleisen edun mukaisuudessa tulee kiinnittää huomiota siihen, missä määrin ohjelmistoihin sisältyy suomen- tai ruotsinkielisiä ohjelmia, joihin ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää. Käytännössä tällä hetkellä velvoite voidaan vahvistaa MTV3-

ja Nelonen-ohjelmistoille. Toimilupamääräyksen osalta edellytyksen täyttää myös SuomiTV, jonka tulee esittää päivittäin suomen- ja ruotsinkielisiä ohjelmia. Lisäksi uutis- ja ajankohtaisohjelmia tulee sisältyä SubTV:n ohjelmistoon, mutta se ei nykyisessä muodossaan täytä muita yleisen edun mukaisuuden vaatimuksia. Ohjelmistot, joiden yhteydessä tulee tarjota ääni- ja tekstityspalvelua ovat toisessa lakiesityksessä tarkoitetun siirtovelvoitteen piirissä.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös siitä, miten suureen osaan ohjelmistoon sisältyvistä ohjelmista ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää sekä ääni- ja tekstityspalvelun teknisestä toteuttamisesta. Valtioneuvoston asetuksella tullaan asettamaan sitovat kiintiöt osuuksina ohjelmatunneista, joihin tekstitys ja äänitekstitys tulee liittää. Asetuksessa annettavat säännökset tekstityksen toteuttamisesta ja lähettämisestä voivat koskea esimerkiksi tekstityksen lähetyksia ja osan ääni- ja tekstityspalvelun toteuttamista tilausohjelmajärjestelmässä.

36 §. Pakkokeinot. Pykälän 2 momentin viittaus kuluttajansuojalakiin muutetaan vastaamaan kuluttajansuojalain muutosta.

36 a §. Seuraamusmaksu. Pykälän 4 momentin viittaus muutetaan selvyuden vuoksi viittaamaan vain hallintolainkäyttölakiin. Muutos ei muuta nykytilaa.

40 §. Muutoksenhaku. Pykälän 1 momentti säilyy ennallaan. Pykälän 2 momentiksi lisätään uusi säännös, jonka mukaan markkinaoikeuden 36 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Pykälän 3 momentti vastaa nykyistä 2 momenttia. Muutokset ovat lakitekniisiä eikä niiden tarkoituksena ole muuttaa nykytilaa.

2 Tarkemmat säännökset ja määräykset

Ehdotetun televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 a §:n 3 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mihin ohjelmitoihin ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös siitä, miten suu-

reen osaan ohjelmistoon sisältyvistä ohjelmista ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää sekä ääni- ja tekstityspalvelun teknisestä toteuttamisesta. Asetuksessa annettavat säännökset tekstityksen toteuttamisesta ja lähettämisestä voivat koskea esimerkiksi tekstityksen lähetyksia ja osan ääni- ja tekstityspalvelun toteuttamista tilausohjelmajärjestelmässä.

Asetusluonnos on esityksen liitteenä.

3 Voimaantulo

Voimassaoleva siirtovelvollisuussääntelyn soveltaminen kaupallisiin televisio-ohjelmistoihin päättyy 31 päivänä elokuuta 2010. Nykyistä siirtovelvoitesääntelyä ehdotetaan jatkettavaksi kesäkuun 2011 loppuun. Ensimmäisen lakiehdotuksen ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä syyskuuta 2010.

Toisen ja kolmannen lakiehdotuksen säännöksissä siirtovelvoite ja velvollisuus liittää ohjelmistoihin ääni- ja tekstityspalvelu ovat osin riippuvaisia toisistaan. Tästä syystä molempien lakiehdotusten ehdotetaan tulevan voimaan 1 päivänä heinäkuuta 2011, jolloin ensimmäisen lakiehdotuksen soveltaminen kaupallisten kanavien osalta päättyy. Siirtovelvoite säädetään ehdotetun pykälän 1 momentin 3 ja 4 kohtien osalta määräaikaiseksi päättymään vuoden 2016 lopussa, jolloin merkittävä osa televisiotoimiluvista päättyy. Tämän jälkeen kaupallisten televisio-ohjelmistojen siirtovelvoitteelle ei todennäköisesti ole enää tarvetta televisiolähetysten vaihtoehtoisten jakeluteiden kehittämisen vuoksi.

4 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

Ehdotettuja säännöksiä on syytä tarkastella perustuslain kannalta. Siirtovelvoite liittyy perustuslain 12 §:ssä säädetyn sananvapauden turvaamiseen. Velvoitetta on syytä arvioida myös perustuslain 15 §:ssä säädetyn omaisuudensuojan kannalta. Sananvapauden kannalta on pidetty välttämättömänä, että julkisen palvelun ohjelmistojen ja palveluiden saatavuus yleisölle varmistetaan kaikissa olosuhteissa koko maan alueella. Ehdotetun viestintämarkkinalain 134 §:n mukaisen sääntelyn pääasiallisena tavoitteena on saat-

taa laajasti yleisön saataville Yleisradio Oy:n julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmistot sekä kaupallisesti tarjottavat merkittävän määrän yleisöstä tavoittavat ohjelmistot, joihin on liitettävä ääni- ja tekstityspalvelu. Ohjelmisto on siirrettävä oheis- ja lisäpalveluineen.

Eduskunnan perustuslakivaliokunta on käsitellyt ohjelmistojen siirtovelvollisuutta useassa eri yhteydessä. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että siirtovelvollisuuden avulla pyritään turvaamaan sananvapauteen kuluva oikeutta levittää ja vastaanottaa viestejä (PeVL 61/2002 vp ja 19/2007 vp). Noin puolet kotitalouksista voi käytännössä vastaanottaa televisiolähetykset vain kaapeleitse.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että sananvapauden toteutumisen kannalta on tärkeää, että sekä julkisen palvelun että kaupallisilla televisio- ja radiotoiminnan harjoittajilla on pääsy kaapeliverkkoon, johon nykyisin kuuluu jo yli 50 prosenttia kotitalouksista. Valtakunnallisten televisiokanavien näkyvyys koko maassa ei siten ole mahdollista ilman pääsyä kaapelitelevisioverkkoon (PeVL 61/2002 vp, s. 4/II, PeVL 7/2005 vp, s. 6 ja PeVL 19/2007 vp, s. 3/I).

Lähtökohtaisesti ohjelmistojen jakelu kaapelitelevisioverkossa on sopimusasia. Ohjelmistojen jakelu järjestyy sopimuksin, koska ohjelmistoille on kysyntää ja kaupalliset televisioiminnan harjoittajat pyrkivät hankimaan ohjelmistoilleen mahdollisimman paljon katsojia. Siirtovelvoite voidaan nähdä poikkeuksellisena puuttumisena sopimusperusteiseen jakeluun, kuten yleispalveludirektiivin 31 artiklassa ja siihen esitettyssä muutoksessa on tehty. Tällöin siirtovelvoite on perusteltua rajata julkisen palvelun lisäksi vain sellaisiin ohjelmistoihin, joiden vastaanottamisen turvaamiselle esimerkiksi niihin liitettyjen lisäpalvelujen vuoksi on erityinen yhteiskunnallinen tarve.

Siirtovelvoitteen soveltamisalan kaventamista koskevan esityksen yhteydessä Perustuslakivaliokunta piti oikeasuhtaisuuden ja sananvapauden kannalta perusteltuna, että kaupallisten kanavien siirtovelvollisuus tulee harkittavaksi uudelleen viimeistään 31.8.2010 mennessä. Menettely antaa kaupallisille kanaville mahdollisuuden varautua uuteen tilanteeseen, jossa ohjelmistot ovat

tämän jälkeen ehkä siirrettävissä vain sopimusperusteisesti. Valiokunta ei nähnyt sääntelylle perustuslaista johtuvaa estettä (PeVL 19/2007 vp, s. 3/I).

Arvioidessaan maksullisten kanavien poistamista siirtovelvollisuuden piiristä, valiokunta katsoi, että tällöin ei kuitenkaan puututa sananvapauden ydinalueeseen oikeuteen ilmaista, julkistaa ja vastaanottaa tietoja, mielipiteitä ja muita viestejä kenenkään ennakolta estämättä. Valiokunta kiinnitti huomiota myös siihen, että lakiehdotus ei rajoita sopimukseen ja kustannusten korvauksiin perustuvia ohjelmistojen siirtoja (PeVL 19/2007 vp, s. 3/I). Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan PeVL 19/2007 vp, että siirtovelvoitteen kaventaminen on omaisuusuojan kannalta ongelmatonta (s. 2/II).

Hallituksen näkemyksen mukaan ehdotettu nykymuotoisen siirtovelvoitteen soveltamisen jatkaminen vuoden 2011 kesäkuun loppuun on oikeasuhtainen ratkaisu. Lyhyt siirtymäkausi on tarpeen siirtovelvoitteen piiristä poistuvien ohjelmistojen sopimusperusteisen jakelun turvaamiseksi myös kaapelitelevisioverkoissa. Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt nykymuotoista siirtovelvoitetta ongelmallisena.

Siirtovelvoitteen piirissä olevat lähetykset on tekijänoikeuslain 25 i §:n nojalla vapautettu tekijänoikeuskorvauksista. Tekijänoikeuslain muutosehdotuksen (HE 28/2004 vp) käsittelyn yhteydessä perustuslakivaliokunta katsoi, että siirtovelvoitteen kokonaisuasetelmassa säännös teleyrityksen velvollisuudesta maksaa tekijälle korvausta lailla säädetyn velvoitteen täyttämistä ei valiokunnan mielestä ole perustuslain 15 §:n 1 momentissa turvattu omaisuusuojan näkökulmasta oikeasuhtaista. Tekijän oikeus saada korvaus alkuperäisen ohjelman lähettäjäyrityksen lisäksi myös ohjelmaa jakavalta teleyritykseltä ylittää valiokunnan mielestä sen, mihin tekijällä tulee kohtuudella olla tällaisessa tilanteessa oikeus (PeVL 7/2005 vp, s. 6). Siirtovelvoitteen alaa ehdotetaan olennaisesti kavennettavaksi nykyisestä. Hallitus katsoo esityksen olevan tältä osin oikeasuhtainen tekijöiden omaisuusuojan kannalta.

Ehdotuksen 2 lakiehdotuksen 19 a §:ssä on ehdotettu televisioiminnan harjoittajille velvoitetta saattaa merkittävän osan yleisöstä

tavoittavat ohjelmistot näkö- ja kuulorajoitteisten saataviin liittämällä suomen- tai ruotsinkielisiin ohjelmiin tekstitys sekä muihin ohjelmiin selostus tai palvelu, jossa tekstitetyn ohjelman teksti muutetaan ääneksi. Tarkemmat säännökset ääni- ja tekstityspalvelun toteuttamisesta sekä siitä, mitkä ohjelmistot tavoittavat merkittävän määrän yleisöstä, ehdotetaan annettavaksi valtioneuvoston asetuksella. Ehdotettu velvoite liittyy näkö- ja kuulorajoitteisten perustuslain 12 §:ssä turvattun oikeuden ottaa vastaan viestejä turvaamiseen ja edistämiseen.

Ehdotettu velvoite on merkityksellinen perustuslaissa turvattujen omaisuuden suojan ja elinkeinonvapauden sekä kielellisten oikeuksien kannalta. Perustuslakivaliokunta on käsitellyt omaisuuden suojaan liittyviä kysymyksiä muun muassa teletoimintalain muuttamisesta (PeVL 1/1996 vp), telemarkkinlain (PeVL 47/1996 vp, 34/2000 vp ja 5/2001 vp) sekä viestintämarkkinoita koskevan lainsäädännön (PeVL 8/2002 vp) muuttamisesta annettuja esityksiä käsitellessään. Valiokunnan tähänastinen käytäntö voidaan tiivistää siten, että omaisuuden suojaan kohdistuvat erilaiset velvoitteet ovat omaisuuden erityisluonne huomioon ottaen perustuslain mukaisia, jos velvoitteet perustuvat lain täsmällisiin säännöksiin ja ovat omistajan kannalta kohtuullisia.

Televisiotoiminnan harjoittajille ehdotettu velvollisuus on perusteltu näkö- ja kuulorajoitteisten perustuslain 12 §:ssä turvattun viestin vastaanottamisen oikeuden ja 17 §:ssä turvattun oikeuden omaan kieleen turvaamiseksi. Ohjelmistoihin liitettäviä palveluita on pyritty edistämään vapaaehtoisin toimin ilman merkittävää edistystä. Perustuslain 24 §:n mukaan julkisella vallan on turvattava perusoikeuksien toteutuminen. Säännöstä valmisteltaessa velvoittavaa sääntelyä on pidetty ainoana mahdollisuutena, jolla näkö- ja kuulovammaisten palveluita voidaan parantaa. Esitykseen harkittiin otettavaksi säännökset myös viittomakielisestä tulkkauksesta sekä kuvailutulkkauksesta. Ehdotettuihin ääni- ja tekstityspalveluun verrattuna viittomakielinen tulkkauksen kohdeyleisö on verraten pieni ja palvelun tuottaminen vaatii suuria taloudellisia panostuksia. Kuvailutulkkauksen osalta kohdeyleisö on sama kuin ehdotetulla

synteettisellä äänipalvelulla. Ehdotetulla äänipalvelulla saavutetaan kuvailutulkkauksista jossakin määrin heikompi palvelutaso, mutta koska palvelun toteuttaminen on verraten edullista, palvelu voidaan tarjota suuremmissa määrässä ohjelmia. Hallituksen näkemyksen mukaan kuvailutulkkauksella sekä viittomakielinen tulkkaus on edelleen oikeasuhtaista toteuttaa ensisijaisesti osana Yleisradion julkisen palvelun tehtävää.

Hallituksen näkemyksen mukaan suurta yleisöä palvelevaa ääni- ja tekstityspalvelua on sen sijaan oikeasuhtaista edistää myös kaupallisille toimijoille asetettaville velvoitteilla, koska nämä palvelut ovat toteutettavissa osana toimijoiden tavanomaista liiketoimintaa siten että velvollisuus on oikeasuhtainen ja sovitettavissa yhteen elinkeinonvapauden ja omaisuuden suojan kanssa.

Ehdotuksessa velvoitteen sisältö on määritelty lain säännöksessä koskemaan valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla lähetettäviä yleisen edun mukaisia ohjelmistoja, joiden toimiluvan mukaan tulee sisältää uutis- ja ajankohtaisohjelmia. Asetuksella voitaisiin säätää tarkemmin siitä, mihin ohjelmistoihin ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää. Kyseiset valtakunnalliset ohjelmistot ovat yleisohjelmistoja, joihin sisältyy toimilupamääräysten mukaisesti uutisia ja ajankohtaisohjelmia. Ääni- ja tekstityspalvelujen tarjoaminen juuri näiden ohjelmistojen ohessa on perusteltua, koska näin saadaan palvelut mahdollisimman monen niitä tarvitsevan saataville.

Ehdotuksessa on rajattu ääni- ja tekstityselvoitteen ulkopuolelle musiikkiesitykset sekä urheilu- ja lastenohjelmat. Musiikkiesitysten, kuten musiikkivideoiden ja muiden yksinomaan musiikista koostuvien esitysten yhteydessä tekstityksestä saatava hyöty on siinä määrin vähäinen, että velvoitteen rajoitus on perusteltu. Lastenohjelmien osalta velvoitteen rajoitus on perusteltu kohderyhmän vähäisen lukutaidon vuoksi. Urheilutahtumat ovat tyypillisesti niin nopearytmisiä, että niiden tekstittäminen on nykytekniikalla hyvin haastavaa. Tältä osin palvelut on tarkoituksenmukaisempaa toteuttaa esimerkiksi tekstitelevisiion tai internetin palveluissa kuin usein suorissa televisiolähetyksissä.

Ehdotetun säännöksen mukaan tarkemmat säännökset näkö- ja kuulovammaisia palve-

levan ääni- ja tekstityspalvelun toteuttamisesta voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että perustuslain 80 §:n 1 momentin säännökset rajoittavat suoraan valtuussäännösten tulkintaa samoin kuin valtuuksien nojalla annettavien säännösten sisältöä (PeVL 29/2004 vp, s. 4/I, PeVL 25/2005 vp, s. 4/II, PeVL 37/2005 vp, s. 5/II). Asetuksenantaja ei esimerkiksi voi antaa säännöksiä elinkeinovapauden tai sen rajoittamisen kannalta olennaisista taikka muista vastaavista lain alaan kuuluvista seikoista (PeVL 7/2005 vp, s. 10/I).

Ohjelmistoja, joihin ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää, ei ole tarkoituksenmukaista yksityiskohtaisesti määritellä lain säännöksessä vaan valtioneuvoston asetuksessa. Valtioneuvoston harkintavaltaa rajoittavat tältä osin ohjelmistoilta vaadittava valtakunnallisuus, yleisen edun mukaisuus ja toimilupamääräyksissä määritelty ohjelmistoprofiili, joka perustuu toimiluvanhaltijan toimilupahakemukseen. Näin ollen valtioneuvosto ei voi ulottaa velvollisuutta tarjota ääni- ja tekstityspalvelua sellaisiin ohjelmistoihin, jotka tavoittavat vain pienen osan yleisöstä taikka erikoistuneisiin teemakanaviin.

Valtioneuvosto voi ehdotuksen mukaan antaa asetuksella tarkempia säännöksiä myös siitä, miten suureen osaan ohjelmistoon sisältyvistä ohjelmista ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää sekä ääni- ja tekstityspalvelun teknisestä toteuttamisesta ja lähettämisestä. Kysessä ovat varsin tekniset kysymykset. Asetuksella voitaisiin säätää esimerkiksi siitä, et-

tä tietty osa ohjelmista, joihin ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää, tulee lähettää sellaiseen aikaan, että suuri osa yleisöstä voi ne katsoa tai osan palveluvelvoitteen täyttämistä televisiotoiminnan harjoittajan tilausohjelmajärjestelmässä, etenkin kun otetaan huomioon ehdotetusta säännöksestä seuraava ääni- ja tekstityspalvelun toteuttamisesta aiheutuvien kustannusten enimmäismäärän sääntely.

Ääni- ja tekstityspalvelusta aiheutuvat kustannukset eivät ehdotetun sääntelyn mukaan saa ylittää prosenttia televisiotoiminnan harjoittajan edellisen tilikauden liikevaihdosta. Ehdotettu sääntelytapa turvaa televisiotoiminnan harjoittajien asemaa ja estää ääni- ja tekstityspalvelusta aiheutuvien kustannusten nousumisen kohtuuttomiksi. Viime kädessä ehdotettu prosentin enimmäismäärä käytännössä rajaa velvoitteen ulottuvuuden. Sääntelyä voidaan pitää oikeasuhtaisina tavoiteltavaan päämäärään nähden.

Hallituksen näkemyksen mukaan ehdotettu asetuslainsäädäntö on luonteeltaan siinä määrin tekninen, ettei se muodostu ongelmalliseksi perustuslain 80 §:n kannalta.

Ehdotettu sääntely ei hallituksen käsityksen mukaan muodostuisi sellaiseksi, mikä estäisi esityksen käsittelemisen tavallisessa lainsäätämisyksityksessä. Hallitus pitää kuitenkin toivottavana, että esityksestä hankitaan perustuslakivaliokunnan lausunto.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

Lakiehdotukset

1.

Laki

viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2007 annetun viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta annetun lain (1329/2007) voimaantulosäännöksen 2 momentti seuraavasti:

Tämän lain 134 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohta sovelletaan 30 päivään kesäkuuta 2011. Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20_____ .

2.

Laki**viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 23 päivänä toukokuuta 2003 annetun viestintämarkkinalain (393/2003) 134 §, sellaisena kuin se on laissa 1329/2007, seuraavasti:

14 luku

Erinäiset säädökset

134 §

Velvollisuus ohjelmistojen ja palvelujen siirtämiseen

Verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys on velvollinen siirtämään verkossa ilman korvausta:

1) Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:n 1 momentissa tarkoitetut, verkon sijaintikunnassa vastaanotettavissa olevat julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmistot sellaisen televisio- ja radiotoiminnan osalta, jota harjoitetaan tämän lain 2 §:n 7 kohdassa tarkoitetussa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa;

2) näihin ohjelmistoihin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut;

3) vapaasti vastaanotettavat yleisen edun mukaiset valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla lähetettävät televisio-ohjelmistot, joihin tulee televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 a §:n mukaan liittää ääni- ja tekstityspalvelu;

4) tiettyä 3 kohdassa tarkoitettuun ohjelmistoon sisältyvää ohjelmaa varten toimitetun vapaasti vastaanotettavan aineiston, ohjelmistoihin liittyvät mainokset sekä ohjelmistoihin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut.

Siirtovelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos kaapelitelevisioverkon välityskyky on teleyrityksen käytössä sen omassa televisio- tai

radiotoiminnassa tai jos se on tarpeen tähän tarkoitukseen yrityksen kohtuullista tulevaa tarvetta varten. Teleyrityksen ei tarvitse siirtovelvollisuuden täyttämiseksi tehdä verkon välityskykyä lisääviä, olennaisia taloudellisia investointeja vaativia parannuksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ohjelmistot niihin liittyvine palveluineen on tarjottava käyttäjälle maksutta. Verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys voi kuitenkin vaatia käyttäjältä kohtuullisen maksun verkon ylläpidosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ohjelmistot ja palvelut on tarjottava käyttäjälle muuttamattomina ja samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa.

Asunto-osakeyhtiön, kiinteistöosakeyhtiön tai muun niihin verrattavan yhteisantennijärjestelmän ylläpitäjän, joka omistaa tai hallinnoi kiinteistön sisäistä tai usean kiinteistön välistä yhteisantenniverkkoa, jota käytetään joukkoviestinnän välittämiseen kiinteistössä käyttäjien päätelaitteisiin, on huolehdittava siitä, että 1 momentissa tarkoitetut ohjelmistot ja palvelut ovat käyttäjien saatavilla muuttamattomina ja samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
 ta 20 . Tämän lain 134 §:n 1 momentin 3 ja
 4 kohtaa sovelletaan 31 päivään joulukuuta
 2016. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryh-
 tyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toi-
 miin.

3.

Laki**televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä lokakuuta 1998 annetun televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) 36 §:n 2 momentti, 36 a §:n 4 momentti ja 40 §, sellaisina kuin ne ovat, 36 §:n 2 momentti ja 36 a §:n 4 momentti laissa 394/2003 sekä 40 § sellaisena kuin se on mainitussa laissa 394/2003 ja laissa 1068/2007, ja
lisätään 19 a § seuraavasti:

19 a §

Ohjelmistojen saattaminen näkö- ja kuulorajotteisten saataville

Suomen- tai ruotsinkielisiin televisio-ohjelmiin on liitettävä tekstitys sekä muihin ohjelmiin selostus tai palvelu, jossa tekstityksen ohjelman teksti muutetaan ääneksi (*ääni- ja tekstityspalvelu*) siten kuin tässä pykälässä säädetään.

Ääni- ja tekstityspalvelu on liitettävä Yleisradio Oy:stä annetussa laissa (1380/1993) tarkoitettuihin julkisen palvelun ohjelmistoihin. Ääni- ja tekstityspalvelu on liitettävä myös valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla lähetettäviin yleisen edun mukaisiin ohjelmistoihin, joiden toimiluvan mukaan tulee sisältää uutis- ja ajankohtaisohjelmia. Palvelua ei tarvitse liittää musiikkiesityksiin eikä urheilu- tai lastenohjelmiin. Ääni- ja tekstityspalvelun toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset muun kuin julkisen palvelun televisiotoiminnan harjoittajille eivät saa ylittää yhtä prosenttia televisiotoiminnan harjoittajan edellisen tilikauden liikevaihdosta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mihin ohjelmistoihin ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös siitä, miten suureen osaan ohjelmistoon sisältyvistä ohjelmista ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää sekä ääni- ja tekstityspalvelun teknisestä toteuttamisesta ja lähettämisestä. Valtioneuvoston asetuksessa tulee vahvistaa kahdeksi kalente-

rivuodeksi kerrallaan ääni- ja tekstityspalvelun toteuttamisesta aiheutuva ohjelmatuntikohtainen kustannus.

36 §

Pakkokeinot

Kuluttaja-asiamiehen valvomien 35 §:ssä mainittujen säännösten osalta noudatetaan, mitä kuluttajansuojalain 2 luvun 16, 17 ja 19 §:ssä säädetään.

36 a §

Seuraamusmaksu

Seuraamusmaksun määrää 35 §:ssä tarkoitettun valvontaviranomaisen esityksestä markkinaoikeus. Asian käsittelyyn ja selvittämiseen markkinaoikeudessa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996). Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

40 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön sekä Viestintäviraston päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valtioneu-

vosto, liikenne- ja viestintäministeriö, Viestintävirasto ja kuluttaja-asiamies voivat päätöksessään määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava.

Markkinaoikeuden 36 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Edellä 20 a §:ssä tarkoitettu Viestintäviraston päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomainen toisin määrää.

—————
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

—————
Helsingissä 12 päivänä maaliskuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Viestintäministeri *Suvi Lindén*

Liitteet
Rinnakkaistekstit

1.

Laki

viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 21 päivänä joulukuuta 2007 annetun viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta annetun lain (1329/2007) voimaantulosäännöksen 2 momentti seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Tämän lain 134 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohtaa sovelletaan 31 päivään elokuuta 2010.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

Ehdotus

Tämän lain 134 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohtaa sovelletaan 30 päivään kesäkuuta 2011.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 .

2.

Laki**viestintämarkkinalain 134 §:n muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 23 päivänä toukokuuta 2003 annetun viestintämarkkinalain (393/2003) 134 §, sellaisena kuin se on laissa 1329/2007 seuraavasti:

Voimassa oleva laki

14 luku

Erinäiset säädökset

134 §

Velvollisuus ohjelmistojen ja palvelujen siirtämiseen

Verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys on velvollinen siirtämään verkossa ilman korvausta:

1) Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:n 1 momentissa tarkoitetut, verkon sijaintikunnassa vastaanotettavissa olevat julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmistot sellaisen televisio- ja radiotoiminnan osalta, jota harjoitetaan tämän lain 2 §:n 7 kohdassa tarkoitettussa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa;

2) näihin ohjelmistoihin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut;

3) vapaasti vastaanotettavat televisio- ja radio-ohjelmistot, jotka tarjotaan verkon sijaintikunnassa televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 7 §:n 1 momentin mukaisen valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla;

4) tiettyä 3 kohdassa tarkoitettuun ohjelmiin sisältyvää ohjelmaa varten toimitetun vapaasti vastaanotettavan aineiston, ohjelmiin liittyvät mainokset sekä muut ohjelmiin kuuluvat vastaavat palvelut.

Siirtovelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos kaapelitelevisioverkon välityskyky on teleyrityksen käytössä sen omassa televisio- tai ra-

Ehdotus

14 luku

Erinäiset säädökset

134 §

Velvollisuus ohjelmistojen ja palvelujen siirtämiseen

Verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys on velvollinen siirtämään verkossa ilman korvausta:

1) Yleisradio Oy:stä annetun lain (1380/1993) 7 §:n 1 momentissa tarkoitetut, verkon sijaintikunnassa vastaanotettavissa olevat julkisen palvelun televisio- ja radio-ohjelmistot sellaisen televisio- ja radiotoiminnan osalta, jota harjoitetaan tämän lain 2 §:n 7 kohdassa tarkoitettussa maanpäällisessä joukkoviestintäverkossa;

2) näihin ohjelmistoihin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut;

3) vapaasti vastaanotettavat yleisen edun mukaiset valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla lähetettävät televisio-ohjelmistot, joihin tulee televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 a §:n mukaan liittää ääni- ja tekstityspalvelu;

4) tiettyä 3 kohdassa tarkoitettuun ohjelmiin sisältyvää ohjelmaa varten toimitetun vapaasti vastaanotettavan aineiston, ohjelmiin liittyvät mainokset sekä ohjelmiin liittyvät oheis- ja lisäpalvelut.

Siirtovelvollisuutta ei kuitenkaan ole, jos kaapelitelevisioverkon välityskyky on teleyrityksen käytössä sen omassa televisio- tai

diotoiminnassa tai jos se on tarpeen tähän tarkoitukseen yrityksen omaa kohtuullista tulevaa tarvetta varten. Teleyrityksen ei tarvitse siirtovelvollisuuden täyttämiseksi tehdä verkon välityskykyä lisääviä, olennaisia taloudellisia investointeja vaativia parannuksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ohjelmistot niihin liittyvine palveluineen on tarjottava käyttäjälle maksutta. Verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys voi kuitenkin vaatia käyttäjältä kohtuullisen maksun verkon ylläpidosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ohjelmistot ja palvelut on tarjottava käyttäjälle muuttamattomina ja samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa.

Asunto-osakeyhtiön, kiinteistöosakeyhtiön tai muun niihin verrattavan yhteisantennijärjestelmän ylläpitäjän, joka omistaa tai hallinnoi kiinteistön sisäistä tai usean kiinteistön välistä yhteisantenniverkkoa, jota käytetään joukkoviestinnän välittämiseen kiinteistössä käyttäjien päätelaitteisiin, on huolehdittava siitä, että 1 momentissa tarkoitetut ohjelmistot ja palvelut ovat käyttäjien saatavilla muuttamattomina ja samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa.

radiotoiminnassa tai jos se on tarpeen tähän tarkoitukseen yrityksen kohtuullista tulevaa tarvetta varten. Teleyrityksen ei tarvitse siirtovelvollisuuden täyttämiseksi tehdä verkon välityskykyä lisääviä, olennaisia taloudellisia investointeja vaativia parannuksia.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ohjelmistot niihin liittyvine palveluineen on tarjottava käyttäjälle maksutta. Verkkopalvelua kaapelitelevisioverkossa tarjoava teleyritys voi kuitenkin vaatia käyttäjältä kohtuullisen maksun verkon ylläpidosta.

Edellä 1 momentissa tarkoitetut ohjelmistot ja palvelut on tarjottava käyttäjälle muuttamattomina ja samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa.

Asunto-osakeyhtiön, kiinteistöosakeyhtiön tai muun niihin verrattavan yhteisantennijärjestelmän ylläpitäjän, joka omistaa tai hallinnoi kiinteistön sisäistä tai usean kiinteistön välistä yhteisantenniverkkoa, jota käytetään joukkoviestinnän välittämiseen kiinteistössä käyttäjien päätelaitteisiin, on huolehdittava siitä, että 1 momentissa tarkoitetut ohjelmistot ja palvelut ovat käyttäjien saatavilla muuttamattomina ja samanaikaisesti alkuperäisen lähetyksen kanssa.

*Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 . Tämän lain 134 §:n 1 momentin 3 ja
4 kohtaa sovelletaan 31 päivään joulukuuta
2016. Ennen lain voimaantuloa voidaan ryh-
tyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toi-
miin.*

3.

Laki**televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan 9 päivänä lokakuuta 1998 annetun televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain (744/1998) 36 §:n 2 momentti, 36 a §:n 4 momentti ja 40 §, sellaisina kuin ne ovat, 36 §:n 2 momentti ja 36 a §:n 4 momentti laissa 394/2003 sekä 40 § sellaisena kuin se on mainitussa laissa 394/2003 ja laissa 1068/2007, ja
lisätään 19 a §, seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

19 a §

***Ohjelmistojen saattaminen näkö- ja kuulo-
rajoitteisten saataville***

Suomen- tai ruotsinkielisiin televisio-ohjelmiin on liitettävä tekstitys sekä muihin ohjelmiin selostus tai palvelu, jossa tekstityn ohjelman teksti muutetaan ääneksi (ääni- ja tekstityspalvelu) siten kuin tässä pykälässä säädetään.

Ääni- ja tekstityspalvelu on liitettävä Yleisradio Oy:stä annetussa laissa (1380/1993) tarkoitettuihin julkisen palvelun ohjelmistoihin. Ääni- ja tekstityspalvelu on liitettävä myös valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla lähetettäviin yleisen edun mukaisiin ohjelmistoihin, joiden toimiluvan mukaan tulee sisältää uutis- ja ajankohtaisohjelmia. Palvelua ei tarvitse liittää musiikkiesityksiin eikä urheilu- tai lastenohjelmiin. Ääni- ja tekstityspalvelun toteuttamisesta aiheutuvat kustannukset muun kuin julkisen palvelun televisiotoiminnan harjoittajille eivät saa ylittää yhtä prosenttia televisiotoiminnan harjoittajan edellisen tilikauden liikevaihdosta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä siitä, mihin ohjelmistoihin ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää. Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä myös siitä, miten suureen osaan ohjelmistoon sisältyvistä ohjelmista ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää sekä ääni- ja tekstityspalvelun teknisestä to-

teuttamisesta ja lähettämisestä. Valtioneuvoston asetuksessa tulee vahvistaa kahdeksi kalenterivuodeksi kerrallaan ääni- ja tekstityspalvelun toteuttamisesta aiheutuva ohjelmatuntikohtainen kustannus.

36 §

Pakkokeinot

Jos televisio- tai radiotoiminnan harjoittaja taikka muu viestintämarkkinalaissa tarkoitettu teleyritys rikkoo tätä lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, valvontaviranomainen voi antaa sille huomautuksen ja velvoittaa sitä korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Päätöksen tehosteeksi voidaan asettaa uhkasakko siten kuin uhkasakkolaissa säädetään.

Kuluttaja-asiamiehen valvomien 35 §:ssä mainittujen säännösten osalta noudatetaan, mitä kuluttajansuojalain 2 luvun 7, 8, 9 ja 10 §:ssä ja markkinaoikeuslaissa (1527/2001) säädetään.

36 a §

Seuraamusmaksu

Televisio- tai radiotoiminnan harjoittajalle, joka toimii 3 tai 4 luvun säännösten vastaisesti eikä kehotuksesta huolimatta oikaise menettelyään 35 §:ssä tarkoitetun valvontaviranomaisen asettamassa määräajassa, voidaan määrätä seuraamusmaksu. Seuraamusmaksua ei saa määrätä, jos menettelyllä ei ole huomattavaa vaikutusta tämän lain tavoitteiden toteutumiseen tai jos seuraamusmaksun määrääminen on niiden turvaamisen kannalta muutoin ilmeisen perusteetonta.

Seuraamusmaksua määrättäessä on otettava huomioon menettelyn laatu ja laajuus sekä sen kestoaika.

Maksun suuruus on vähintään 1 000 euroa ja enintään miljoona euroa. Jos teolla tai laiminlyönnillä on erittäin huomattavia vaikutuksia tämän lain tavoitteiden toteutumiseen, mainittu määrä saadaan ylittää. Maksu saa

36 §

Pakkokeinot

Kuluttaja-asiamiehen valvomien 35 §:ssä mainittujen säännösten osalta noudatetaan, mitä kuluttajansuojalain 2 luvun 16, 17 ja 19 §:ssä säädetään.

36 a §

Seuraamusmaksu

kuitenkin enintään olla 5 prosenttia televisio- tai radiotoiminnan harjoittajan edellisen vuoden toimiluvanvaraisen toiminnan liikevaihdosta.

Seuraamusmaksun määrää 35 §:ssä tarkoitettun valvontaviranomaisen esityksestä markkinaoikeus. Asian käsittelyyn markkinaoikeudessa sovelletaan *markkinaoikeuslain säännöksiä. Asian käsittelyyn ja selvittämiseen sovelletaan muuten hallintolainkäyttölakia (586/1996)*. Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

Seuraamusmaksu pannaan täytäntöön ilman tuomiota tai päätöstä noudattaen, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottotoimin annetussa laissa (367/1961) säädetään. Maksun täytäntöönpanosta huolehtii Oikeusrekisterikeskus. Seuraamusmaksun täytäntöönpanosta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella. Valtioneuvoston asetuksessa voidaan säätää seuraamusmaksun täytäntöönpanon kannalta merkityksellisestä viranomaisten ilmoitusvelvollisuudesta, seuraamusmaksun palauttamisesta sekä muista vastaavista, maksun täytäntöönpanon kannalta välttämättömistä seikoista.

40 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön sekä Viestintäviraston päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa (586/1996) säädetään. Valtioneuvosto, liikenne- ja viestintäministeriö, Viestintävirasto ja kuluttaja-asiamies voivat päätöksessään määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava.

Edellä 20 a §:ssä tarkoitettu Viestintäviraston päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Seuraamusmaksun määrää 35 §:ssä tarkoitettun valvontaviranomaisen esityksestä markkinaoikeus. Asian käsittelyyn ja selvittämiseen markkinaoikeudessa sovelletaan hallintolainkäyttölakia (586/1996). Seuraamusmaksu määrätään maksettavaksi valtiolle.

40 §

Muutoksenhaku

Valtioneuvoston, liikenne- ja viestintäministeriön sekä Viestintäviraston päätökseen haetaan muutosta valittamalla siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään. Valtioneuvosto, liikenne- ja viestintäministeriö, Viestintävirasto ja kuluttaja-asiamies voivat päätöksessään määrätä, että päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava.

Markkinaoikeuden 36 a §:ssä tarkoitettuun päätökseen haetaan muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen siten kuin hallintolainkäyttölaissa säädetään.

Edellä 20 a §:ssä tarkoitettu Viestintäviraston päätös voidaan panna täytäntöön muutoksenhausta huolimatta, jollei valitusviranomaisen toisin määrää.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 . Ennen lain voimaantuloa voidaan ryh-

Voimassa oleva laki

HE 13/2010 vp
Ehdotus

29

tyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

*Liite
Asetusluonnos*

Valtioneuvoston asetus

televisio-ohjelmistoihin liitettävästä ääni- ja tekstityspalvelusta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti, joka on tehty liikenne- ja viestintäministeriön esittelystä, säädetään televisio- ja radiotoiminnasta 9 päivänä lokakuuta 1998 annetun lain (744/1998) 19 a §:n 3 momentin nojalla, sellaisena kuin se on laissa / :

1 §

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 a §:ssä tarkoitettu ääni- ja tekstityspalvelu on liitettävä televisiotoiminnassa lähetettäviiin ohjelmistoihin sisältyviin ohjelmiin liitteen mukaisesti.

Liitteessä tarkoitettuihin ohjelmatunteihin lasketaan tekstityksen osalta suomen- tai ruotsinkieliset ohjelmat lukuun ottamatta musiikki-, urheilu- eikä lastenohjelmia. Liitteessä tarkoitettuihin ohjelmatunteihin lasketaan äänipalvelun osalta kaikki muut kuin suomen tai ruotsinkieliset ohjelmat.

Liitteessä tarkoitetuista ääni- ja tekstityspalvelun osuuksista ohjelmatunneista yksi kolmasosa voidaan toteuttaa televisiotoiminnan harjoittajan tarjoamassa tilausohjelmapalvelussa.

Liitteessä tarkoitetuista ääni- ja tekstityspalvelun osuuksista ohjelmatunneista yksi kolmasosa on lähetettävä televisiotoiminnassa kello 17 – 23 välisenä aikana.

2 §

Televisio- ja radiotoiminnasta annetun lain 19 a §:ssä tarkoitettuja ohjelmistoja, joihin ääni- ja tekstityspalvelu tulee liittää, ovat:

1)

3 §

Ääni- ja tekstityspalvelun toteuttamisesta johtuvien kustannusten laskemisessa käytetään vuosina 2011 ja 2012 seuraavia ohjelmatuntikohtaisia rahamääriä:

1) äänen liittäminen ohjelmistoihin 90 euroa;

2) tekstityksen liittäminen suomen- tai ruotsinkielisiin ohjelmiin 630 euroa.

4 §

Jos ääni- ja tekstityspalvelun kustannukset olisivat enemmän kuin yksi prosentti televisiotoiminnan harjoittajan edellisen tilikauden liikevaihdosta, sovelletaan liitteen alennettua osuutta ääni- ja tekstityspalvelun osuudesta ohjelmatunneista. Jos alennettukin osuus ylittäisi yhden prosentin edellisen tilikauden liikevaihdosta, on televisiotoiminnan harjoittajan liitettävä ääni- ja tekstityspalvelu niin suureen osaan ohjelmista, kun edellä vahvistettujen kustannusten perusteella on mahdollista ylittämättä yhtä prosenttia edellisen tilikauden liikevaihdosta.

5 §

Tämä asetus tulee voimaan päivänä
kuuta 20 .

Liite

1.1 Ääni- ja tekstityspalvelun liittäminen, valtakunnallisen ohjelmistoluvan nojalla lähetettäviin ohjelmistoihin sisältyviin ohjelmiin osuutena kalenterivuoden ohjelmatunneista

Vuosi	Tekstityspalvelun osuus ohjelmatunneista, suomen- tai ruotsinkieliset ohjelmat	Tekstityspalvelun osuus ohjelmatunneista, alennettu osuus	Äänipalvelun osuus ohjelmatunneista, muut kuin suomen- tai ruotsinkieliset ohjelmat
2011	15 %	10 %	15 %
2012	25 %	15 %	25 %
2013	35 %	20 %	35 %
2014	40 %	25 %	40 %
2015	45 %	30 %	45 %
2016	50 %	35 %	50 %

1.2. Tekstityspalvelun liittäminen julkisen palvelun ohjelmistoihin sisältyviin ohjelmiin osuutena kalenterivuoden ohjelmatunneista

Vuosi	Tekstityspalvelun osuus ohjelmatunneista
2011	50 %
2012	60 %
2013	70 %
2014	80 %
2015	90 %
2016	100 %

1.3 Äänipalvelu tulee liittää kaikkiin julkisen palvelun ohjelmistoihin sisältyviin ohjelmiin. Äänipalvelua ei kuitenkaan tarvitse liittää ohjelmiin, joihin sen liittäminen ei ole mahdollista loukkaamatta ohjelmien tekijöiden oikeuksia tai muusta vastaavasta syystä.